

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva (PEF)

Diplomová práce

**Ochrana duševního vlastnictví Celní správou
České republiky**

Bc. Dagmar Seemannová

© 2021 ČZU v Praze

**Česká zemědělská univerzita v Praze
Provozně ekonomická fakulta**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autorka práce:	Bc. Dagmar Seemannová
Studijní program:	Hospodářská politika a správa
Obor:	Veřejná správa a regionální rozvoj
Vedoucí práce:	Mgr. Michal Reichert, DiS.
Garantující pracoviště:	Katedra práva
Jazyk práce:	Čeština
Název práce:	Ochrana duševního vlastnictví Celní správou České republiky
Název anglicky:	Protection of intellectual property by the Customs administration of the Czech Republic
Cíle práce:	Cílem diplomové práce je podat přehled o systému právní ochrany duševního vlastnictví celní správou na úrovni České republiky, okrajově na úrovni Evropské unie. Diplomová práce charakterizuje nový systém vymáhání práv duševního vlastnictví celní správou, identifikuje problémová místa nové právní úpravy a pomocí komparace hodnotí starou a novou právní úpravu.
Metodika:	Získané a shromážděné informace budou prostudovány a zhodnoceny jak ve vnitřních, tak i ve vnějších souvislostech s využitím analytickosyntetického poznávacího postupu, což je využití prolínajících se metod syntézy a analýzy, rovněž i metod indukce a dedukce. K interpelaci numerických dat bude použita metoda matematickostatistická. V závěru diplomové práce bude formulována a rozebrána legislativní mezera vyskytující se v popisované oblasti problematiky.
Doporučený rozsah práce:	60-80 stran
Klíčová slova:	Celní správa České republiky, práva duševního vlastnictví, autorské právo, průmyslová práva, ochranná známka, padělek, zboží pod celním dohledem, vnitrostátní trh, správní řízení, správní delikt, trestný čin
Doporučené zdroje informací:	

1. Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana, ISBN: 978-80-87956-00-7, prof. Ing. Ladislav Jakl
2. Duševní vlastnictví a vymáhání práv k němu, jiné úhly pohledu, ISBN:978-80-904595-4-0, Prof. Judr. Martin Boháček, Ing. Václav Sedláček, Mgr. Ing. Radim Patočka, Ing. Alena Fischerová
3. Duševní vlastnictví práva k nehmotným statkům - patenty, ochranné známky, autorské právo, ISBN 80-7044-208-5, Ing. Karel Hofbauer
4. Mezinárodní právo veřejné. 3. vyd. Praha: ASPI a.s., ISBN 80-7357-178-1, SEIDL-HOHENVELDERN, Ignaz.
5. Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo
6. Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1352/2013, kterým se zavádějí formuláře upravené nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány
7. Vyhláška č. 90/1962 Sb., Vyhláška ministra zahraničních věcí o Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, revidované v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934 a v Lisabonu dne 31. října 1958
8. Zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví účinný od 01.01.2015
9. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
10. Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

Předběžný termín 2020/21 ZS - PEF (únor 2021)
obhajoby:

Elektronicky schváleno: 15. 2. 2021
JUDr. Jana Borská, Ph.D.
Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno: 15. 2. 2021
Ing. Martin Pelikán, Ph.D.
Děkan

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Ochrana duševního vlastnictví Celní správou České republiky" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.3.2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Michalu Reichertovi, DiS. za odborné vedení při zpracování mé diplomové práce.

Dále bych chtěla poděkovat mjr. Mgr. Petru Jirákovvi za podklady a čas, který mi věnoval.

Ochrana duševního vlastnictví Celní správou České republiky

Abstrakt

Diplomová práce, jejímž tématem je „Ochrana duševního vlastnictví Celní správou České republiky“, se zabývá problematikou v oblasti duševního vlastnictví. Práce popisuje jak historii, tak i současnost Celní správy České republiky (dále jen „celní správa“), problematiku porušování práv duševního vlastnictví i činnosti celní správy vykonávané v boji s porušováním těchto práv. Práce se zaměřuje převážně na tu část zákona ochrany práv duševního vlastnictví, jejímž výkonem je celní správa přímo pověřena. Jejím hlavním cílem je zhodnocení kontrolních činností celní správy v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví, která se zaměřuje na „ochrannou známku, (průmyslový) vzor; autorské právo nebo jakékoli související právo stanovené vnitrostátními nebo unijními právními předpisy; zeměpisné označení; patent stanovený vnitrostátními nebo unijními právními předpisy“¹ atd.; a platné postupy při uplatňování těchto práv jejich držiteli.

Diplomová práce je členěna do tří základních částí, kterými jsou část teoretická, část analytická a část praktická. Teoretická část se skládá z uvedení zákonů a definic základních pojmů, kterými je ochrana práv duševního vlastnictví vázána a obecná charakteristiky celní správy. Analytická část popisuje postupy a úkony s ohledem na ochranu práv duševního vlastnictví, zaměřuje se na právní úpravu problematiky jak na národní úrovni, tak okrajově i na rámec Evropské unie (dále jen „EU“). V závěru jsou porovnána vybraná ustanovení dřívějších a nových právních předpisů, kterými je celní správa vázána při odhalování porušovaných práv duševního vlastnictví, možných postupech a navrhovaná opatření.

Klíčová slova: práva duševního vlastnictví, autorské právo, průmyslová práva, ochranná známka, Celní správa České republiky, padělek, zboží pod celním dohledem, vnitrostátní trh, správní řízení, přestupek, trestný čin

¹ Celní správa ČR, [cit. 2019-11-8] dostupné [online]: <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-dusevnihovlastnictvi/Stranky/zakladni-informace.aspx>,

Protection of intellectual property by the Customs administration of the Czech Republic

Abstract

Protection of intellectual property by the Customs Administration of the Czech Republic The diploma thesis, the topic of which is "The protection of intellectual property by the Customs Administration of the Czech Republic", deals with issues in the field of intellectual property.

The diploma thesis describes both the historic and present-day Customs Administration of the Czech Republic (hereinafter "customs administration"), the issue of violation of intellectual property rights and the activities of the customs administration performed in the fight against violations of these rights.

The thesis focuses mainly on the part of law protecting intellectual property right, whose performance is directly entrusted to the customs administration. Its main objective is to evaluate the control activities of the customs administration in the field of the protection of intellectual property rights, which focuses on "trademark, (industrial) design; copyright or any related right under national or Union law; geographical indication; patent determined by national or by EU legislation" and the applicable procedures for the application of those rights by their holders.

The diploma thesis is divided into three basic parts: which are the theoretical part, the analytical part and the practical part. The theoretical part consists of definitions of basic terms, an introduction to the laws by which the protection of intellectual property rights is bound and general characteristics of the customs administration. The analytical part describes the procedures and actions with regard to the protection of intellectual property rights, focuses on the legal regulation of the issue both at the national level and marginally on the scope of the European Union (hereinafter "EU").

The thesis describes some of the violations of the rights of both physical and legal persons. The conclusion summarizes the success in detecting violated intellectual property rights, analysis of seized goods, a description of the damage caused by counterfeiters to owners of those rights and proposes appropriate measures.

Keywords: intellectual property rights, copyright, industrial rights, trademark, Customs Administration of the Czech Republic, counterfeit, goods under customs supervision, national market, administrative proceedings, administrative offense, criminal offense

Obsah

1. Úvod.....	12
2. Cíl práce a metodika	17
2.1. Cíl práce	17
2.2. Metodika	17
3. Teoretická východiska – duševní vlastnictví	19
3.1. Práva autorská	20
3.1.1. Práva autorská a práva související	22
3.1.2. Práva autorská a související ochrana počítačových programů	23
3.2. Průmyslové vlastnictví	23
3.2.1. Vynález	23
3.2.2. Patent	24
3.2.3. Užitený vzor	24
3.2.4. Průmyslový vzor	25
3.2.5. Zákon o ochraně topografií a polovodičů	26
3.2.6. Ochranná známka	26
3.2.7. Označení původu výrobku a zeměpisná označení	28
3.2.8. Související práva ochrany odrůd rostlin a plemen zvířat.....	29
3.3. Prameny právní úpravy	30
3.3.1. Mezinárodní smlouvy a jejich vývoj	30
3.3.2. Pařížská úmluva.....	31
3.3.3. Bernská úmluva	31
3.3.4. Madridská dohoda.....	32
3.3.5. Protokol o Madridské dohodě.....	33
3.3.6. Nicelská dohoda.....	34
3.3.7. Dohoda TRIPS.....	34
3.3.8. Právní úprava v Evropské unii.....	35
3.3.9. Nařízení Rady (ES) č. 3295/94	35
3.3.10. Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003	37
3.3.11. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013	39
3.3.12. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2019/515	40
3.3.13. Právní úprava v České republice a její vývoj	41
3.3.14. Zákon č. 191/1999	42
3.3.15. Zákon č. 634/1992 Sb.	44
3.3.16. Zákon č. 121/2000 Sb.	45
3.3.17. Zákon č. 355/2014 Sb.	47

4. Vlastní práce – celní správa	48
4.1. Vývoj profesního vzdělávání	49
4.2. Transformace celní správy	52
4.2.1. Celní řízení.....	53
4.2.2. Spotřební daně	54
4.2.3. Intrastat	54
4.2.4. Mýtné	54
4.2.5. Kontrola hazardu.....	55
4.2.6. Kontrola evidence tržeb	55
4.2.7. Kontrola přepravy	55
4.2.8. CITES	55
4.2.9. Kontrola plateb v hotovosti.....	56
4.3. Ochrana práv duševního vlastnictví celními orgány	56
4.3.1. Zásahy celní správy při ochraně práv duševního vlastnictví	57
4.3.2. Referát internetové kriminality	57
4.3.3. COPIS	59
4.4. Opatření v rámci celního dohledu	60
4.5. Opatření na vnitrostátním trhu	62
4.5.1. Nakládání se zadrženým zbožím	64
4.5.2. Námitky proti zadržení zboží.....	64
4.5.3. Prověření zadrženého zboží a odběr vzorků	64
5. Výsledky a diskuse	66
5.1. Zjednodušené řízení o zničení zboží	66
5.2. Zboží z třetích zemí, zničení zboží v rámci standardního postupu	67
5.3. Přestupky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví	68
5.3.1. Přestupky na úseku dozoru nad dodržováním povinností a zákazů v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví	68
5.3.2. Přestupky na úseku opatření v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví v součinnosti s držitelem rozhodnutí pro vnitrostátní trh nebo s držitelem rozhodnutí.....	69
5.3.3. Přestupky na úseku bezúplatného převodu padělků	69
5.4. Převod padělků na humanitární účely	70
5.4.1. Podání žádosti o bezúplatný převod padělků.....	71
5.4.2. Podmínky pro bezúplatný převod padělků	72
5.4.3. Řízení o bezúplatném převodu padělků	72
6. Závěr.....	72
7. Seznam použitých zdrojů	78
Přílohy.....	82

Seznam použitých zkratek

COPIS	anti-COunterfeiting and anti-PIracy System
ČOI	Česká obchodní inspekce
ČR	Česká republika
ČSSR	Československá socialistická republika
EU	Evropská unie
ES	Evropské společenství
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu
GŘC	Generální ředitelství cel
NOZ	Nový občanský zákoník
PCT	Smlouva o patentové spolupráci
S.b.	Sbírka zákonů
SPD	spotřební daně
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví
WIPO	Světová organizace duševního vlastnictví
WTO	Světová obchodní organizace

1. Úvod

„Duševní vlastnictví se stává v současné době rychlého vývoje a uplatňování nových technologií částí, podstatou mnoha věcí a služeb, které obklopují běžný život člověka. Stále více se prosazuje tvůrčí činnost oproti rutinní. Tím více vstupuje do popředí i právní ochrana, která má zajistit stimulaci autorů či původců k tvůrčí práci i návratnost obrovských investic, vložených do praktické realizace i obchodní prosazení výsledků duševní práce jejími producenty a distributory. Na druhé straně se prohlubují i její problémy spojené se snadným okopírováním, změnou i šířením ve světě internetu a projevující se i v jejím odmítání, ba i záměrném porušování mnoha lidmi.“²

Celní správa je nejdůležitějším dozorovým orgánem v České republice, zabývající se porušováním práv duševního vlastnictví. Celní správa plní stejně, jako celní správy jiných států, pro ni zásadní úkoly, kterými jsou ochrana a regulace domácího trhu výběrem cla z dováženého zboží a dohledem nad tímto zbožím, aby neohrožovalo životy a zdraví lidí, zvířat nebo rostlin. Vývoj ekonomiky a vstup do Evropské unie (dále jen „EU“) vyžadoval od celní správy podporu legálního mezinárodního obchodu, její modernizaci, a to jak v oblasti celního řízení, technického vybavení při kontrolách, tak zmodernizováním celního informačního systému. Z pohledu celní správy vstupem do EU šlo hlavně o sjednocení celní legislativy a postupů s evropskými standardy. Celní správa byla pověřena plněním nových úkolů z oblasti vnitroujního obchodu. Sjednocením legislativy došlo v celní správě k zásadní úpravě organizační struktury, došlo ke snížení počtu jejích zaměstnanců, zcela zásadní bylo zrušení celních kontrol na pozemní hranici České republiky se sousedními státy. Celní správa převzala od finančních úřadů správu veškerých spotřebních daní, kterými jsou daně z minerálních olejů, daně z lihu, z piva, z vína a meziproductů, z tabákových výrobků, daň ze surového tabáku, řeší i vratky daně z minerálních olejů v oblasti zemědělské politiky. Celní správa je díky harmonizaci práva EU pověřena správou nově vzniklých tzv. energetických daní, což jsou daně ze zemního plynu a některých dalších plynů, daň z pevných paliv a daň z elektřiny, v případech dovozu zboží ze třetích zemí, pokud deklarant není v České

² BOHÁČEK, M., SEDLÁČEK, V., PATOČKA, R., FISCHEROVÁ, A., Duševní vlastnictví a vymáhání práv k němu, jiné úhly pohledu, v Praze, TROAS, 2011, Vyd. 1., str. motto [cit. 2019-11-20]

republiky plátcem DPH, i správcem daně z přidané hodnoty. Celní správa je dále pověřena i kontrolou dodržování práv duševního vlastnictví.

„Pojem duševního vlastnictví byl zcela jednoznačně definován v článku 2 Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsané ve Stockholmu dne 14. července 1967. Pod pojmem duševního vlastnictví tato úmluva, vedle předmětů ochrany průmyslového vlastnictví, jak uvádí Pařížská úmluva, rozumí práva:

Článek I. k literárním, uměleckým a vědeckým dílům,

Článek II. k výkonům výkonných umělců, zvukovým zákonům a rozhlasovému vysílání,

Článek III. k vědeckým projevům

Článek IV. všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslového,

Článek V. vědecké, literární a umělecké“.³

Zabezpečit ochranu práv duševního vlastnictví a jejich respektování je obtížné i proto, že v různých zemích platí různé právní úpravy. Je velmi těžká i vynutitelnost těchto práv s ohledem na jejich dopady.

„Práva duševního vlastnictví, kterých se může žádost týkat:

a) ochranná známka;

b) (průmyslový) vzor;

c) autorské právo nebo jakékoli související právo stanovené vnitrostátními nebo unijními právními předpisy;

d) zeměpisné označení;

e) patent stanovený vnitrostátními nebo unijními právními předpisy;

f) dodatkové ochranné osvědčení pro léčivé přípravky stanovené v nařízení Evropského parlamentu

a Rady (ES) č. 469/2009 ze dne 6. května 2009 o dodatkových ochranných osvědčeních pro léčivé přípravky;

g) dodatkové ochranné osvědčení pro přípravky na ochranu rostlin stanovené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1610/96 ze dne 23. července 1996 o zavedení dodatkových ochranných osvědčení pro přípravky na ochranu rostlin;

³ JAKL, L., Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana, Metropolitan Universit Prague Press 2014, str. 33 [cit. 2019-12-1]

- h) odrůdové právo Společenství stanovené v nařízení Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. července 1994 o odrůdových právech Společenství;*
- i) odrůdové právo stanovené vnitrostátními právními předpisy;*
- j) topografie polovodičového výrobku stanovená vnitrostátními nebo unijními právními předpisy;*
- k) uživatelský vzor, pokud je vnitrostátními nebo unijními právními předpisy chráněn jako právo duševního vlastnictví;*
- l) obchodní název, pokud je vnitrostátními nebo unijními předpisy chráněn jako výlučné právo duševního vlastnictví.⁴*

Diplomová práce popisuje průřez vývojem celnictví od nejstarších dob, až po současnost, postupy při prosazování práv duševního vlastnictví, a to v návaznosti na mezinárodní úmluvy, předpisy EU, které upravují tuto oblast, popisy národní legislativy.

Prosazování práv duševního vlastnictví celními orgány sahá do roku 1995, kdy byla § 14 odst. 3 Zákona č. 137/1995 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, celním úřadům svěřena pravomoc nepropustit zboží, které má obchodní charakter do režimu volný oběh, jestliže jeho označení porušuje práva vlastníka ochranné známky. Celní úřad tak na žádost vlastníka ochranné známky nepropustí zboží, které má obchodní charakter, do režimu volného oběhu. Svá práva prokazuje vlastník ochranné známky i výpisem z rejstříku. V roce 1999 byl přijat zákon č.191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží, porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, který upravoval postup celních orgánů, vůči zboží podezřelému z porušování práv duševního vlastnictví (tedy už nejen pro ochranné známky), a to velice podrobně, jako tomu bylo v případě komunitární úpravy Nařízení Rady (EU) č. 3295/94⁵, který stanovil opatření, zakazující propouštění padělků a nedovolených napodobenin do volného oběhu. Lze tedy konstatovat, že od roku 1999 byla úprava této oblasti v ČR obdobná, jako úprava komunitární. Je ale potřeba zdůraznit, že veškerá opatření mohla směřovat jen vůči zboží,

⁴ Celní správa ČR, [cit. 2019-12-8] dostupné [online].: <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-dusevniho-vlastnictvi/Stranky/zakladni-informace.aspx>

⁵ nařízení Rady (ES) č. 3295/94 ze dne 22. prosince 1994 [cit. 2021-11-28] dostupné [online].: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=31994R3295>

kteře podléhalo celnímu dohledu. Vstupem do EU se výrazně rozšířilo množství podezřelého zboží, které celnímu dohledu nepodléhalo. Celní orgány s novými kompetencemi mohly zasahovat i vůči zboží nepodléhajícímu celnímu dohledu (např. spotřebním daním), avšak nikoliv v případě podezření na porušování práv k duševnímu vlastnictví. Proto se hledala cesta a ta se našla v zákoně o ochraně spotřebitele. Celní úřady se tak staly dozorovým orgánem na vnitrostátním trhu. Praxe však ukázala, že není nejvhodnějším řešením postupovat vůči zboží odlišným způsobem, jen na základě jeho celního statusu, a proto došlo ke sjednocení postupů, a to právě zákonem o působnosti celních orgánů. Sjednocením postupů je myšleno zavedení systému žádostí o přijetí opatření i pro vnitrostátní trh a následné nakládání se zbožím dle dispozice držitele práva, tj. řízení před soudem, anebo tzv. zjednodušený postup. Pořád je však třeba důrazně odlišit, že Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013, se použije pro zboží pod celním dohledem a zákon o působnosti celních orgánů pro zboží celnímu dohledu nepodléhajícímu (tedy až na tu část, která upravuje situace, týkající se zboží, které celnímu dohledu nepodléhá a nařízení předpokládá, že si je členské státy upraví samy). Činnost celních orgánů se dříve realizovala výhradně ve formě kontroly a následného sankčního řízení. Vlastník práva duševního vlastnictví neměl z řízení o přestupku prospěch a neměl ani možnost disponovat s předmětem řízení. Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, byl zaměřen hlavně na ochranu spotřebitele, nikoli na práva duševního vlastnictví. Součástí nových kompetencí celní správy v oblasti duševního vlastnictví je rozhodování o zabránění zboží⁶, jeho propadnutí⁷, nebo jeho možného následného využití pro humanitární účely.⁸

Jedním z největších problémů dnešní doby je nelegální obchod se zbožím s právy ochrany duševního vlastnictví, kterým se zabývá nejen tuzemská celní správa, ale i všechny celní správy členských i nečlenských zemí EU. Prodejem padělků vznikají obrovské škody vlastníkům těchto práv, na které se nabalují úniky na cle, na DPH a na daních, které by byly v případě legálního prodeje uhrazeny registrovaným prodejcem státu.

⁶ § 35 zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-1-8] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

⁷ § 34, zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-1-8] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

⁸ § 43 zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-1-8] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

Tato činnost je prováděna organizovaně a doprovází ji další protiprávní jednání, nejčastěji například praní špinavých peněz, obchod s drogami, kuplířství a podobně.⁹

⁹ zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-1-8] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-253>

2. Cíl práce a metodika

Diplomová práce charakterizuje nový systém vymáhání práv duševního vlastnictví celní správou, identifikuje problémová místa nové právní úpravy a pomocí komparace hodnotí starou a novou právní úpravu.

2.1. Cíl práce

Cílem diplomové práce je podat přehled o systému právní ochrany duševního vlastnictví celní správou na úrovni České republiky, okrajově na úrovni EU. Výchozí hypotézou je identifikace možných nedostatků současné národní právní úpravy a návrhy legislativní úpravy, které by při správné aplikaci mohly vést k zefektivnění stávajících zákonných opatření. Základní poznatky budou doplněny o historický vývoj celní správy, budou popsány kontrolní činnosti a administrativní postupy používané při prosazování práv duševního vlastnictví.

Řešenou problematikou se zabývají zaměstnanci celní správy na odborech Celních, Dohledu celních úřadů a na sekci Pátrání GŘC, následně oddělení Správního trestání, proto bude v práci vycházeno především z jejich zkušeností a rad, z odborných konzultací s pracovníky GŘC, z interních výstupů a statistických dat, které jsou celní správou zpracovány pro vlastní potřebu i pro potřebu Ministerstva financí ČR, kterému je celní správa podřízena. Do diplomové práce budou použita statistická data a zjištění z oblasti duševního vlastnictví, která jsou vhodná ke zveřejnění a nepatří pod utajované informace. Získané a shromážděné informace budou prostudovány a zhodnoceny jak ve vnitřních, tak i ve vnějších souvislostech s využitím analytickosyntetického poznávacího postupu, což je využití prolínajících se metod syntézy a analýzy, rovněž i metod indukce a dedukce. V závěru diplomové práce bude formulována a rozebrána legislativní mezera vyskytující se v popisované oblasti problematiky.

2.2. Metodika

Metodika práce byla zaměřena na prostudování nejvýznamnějších předpisů EU, mezinárodních smluv a dohod, platné legislativy ČR v podobě zákonů, vztahujících se ke kompetencím celní správy, k úkonům prováděným celní správou, Nařízení Rady a Evropské Komise, vztahujících se k problematice duševního vlastnictví, výroční zprávy celní správy, odborné literatury, internetových zdrojů a poznatků z praxe.

První část diplomové práce slouží k uvedení do problematiky, k vytyčení cíle práce, má popisný charakter. Druhá část je analytickou částí diplomové práce, ve třetí části je shrnuto zhodnocení činnosti celní správy, při řešení ochrany práv duševního vlastnictví, bude poukázáno na nedostatky v legislativě, které ztěžují práci celníků při ochraně těchto práv a návrh k řešení problému.

3. Teoretická východiska – duševní vlastnictví

Duševní vlastnictví je souborem práv k výsledkům duševní tvůrčí činnosti jedince. Duševní vlastnictví se zabývá ochranou nehmotných majetkových hodnot a tím vzniklých právních vztahů. Podmínkou pro právní vztahy je jejich zachycení, případně jiná objektivní smyslová vnímatelnost. „Právy k duševnímu vlastnictví nazýváme subjektivní soukromá práva, jejichž předmětem jsou tzv. nehmotné statky. Jedná se o práva subjektivní, tedy práva příslušející jednotlivým osobám v právním smyslu, tj. fyzickým a právnickým osobám, které těmto osobám umožňují požadovat po konkrétních jiných osobách nebo po neurčitěm okruhu jiných osob nějaké chování, které typicky může spočívat ve zdržení se určitého chování, strpění určitého chování oprávněné osoby nebo dokonce vlastní aktivní chování nebo jednání včetně aktivního poskytnutí určitého, zpravidla peněžního plnění.“¹⁰

Pojem duševní vlastnictví zahrnuje:

Práva autorská. Podle autorského zákona je předmětem práva dílo literární a dílo umělecké, které je tvůrčí činností autora vytvořeno dílo s jedinečným výsledkem. Za takové dílo je považován i počítačový program nebo překlad. Ochrana práv autorů je vymezena zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a **práva k průmyslovému vlastnictví**, která se nechají rozřadit na technická řešení – vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory, zlepšovací návrhy, know-how, práva na označení – ochranná známka, označení původu, obchodní firma, související práva – odrůdy rostlin, plemena zvířat, objevy, obchodní tajemství.

Osobnostní práva k duševnímu vlastnictví jsou chráněna Ústavou ČR na základě Listiny základních práv a svobod (čl. 10), **práva majetková** „(...) práva dílo užít (rozmnožovat, rozšiřovat, pronajmout, půjčovat, vystavovat, sdělovat veřejnosti), tato práva trvají po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti, kdy tato práva přejímají dědici. Poté je dílo pokládáno za dílo volné.“¹¹ jsou chráněna čl. 11 Listiny základních práv a svobod.

¹⁰ str. 8 odst. 1, Metodika a postupy prosazování práv z duševního vlastnictví u jednotlivých orgánů veřejné správy České republiky, v jejichž působnosti je prosazování práv z duševního vlastnictví, [cit. 2020-1-18] dostupné [online] na: <http://www.dusevni-vlastnictvi.cz/index.php/cz/dusevni-vlastnictvi>

¹¹ ŠULC, Petr a BARTOŠ. A., Autorské právo: v otázkách a odpovědích. Praha: Pierot, 2012 [cit. 2020-1-18]

Povinnost zákonodárce chránit práva výsledků tvůrčí duševní činnosti je zakotvena v čl. 34 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Vlastnické právo je právem absolutním¹², disponovat s ním a užívat ho může výhradně vlastník, ostatní se musí jeho rušení zdržet. Absolutním právem zákonodárce vylučuje, ve prospěch subjektu výhradního práva, ostatní subjekty z definovaného užívání. Vlastník může však dát souhlas s jeho užíváním jiné osobě. O **licenční smlouvě** upravující vztahy poskytovatele vůči nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví, pojednává v základním ustanovení § 2358 Zákon občanský zákoník.

„(1) Licenční smlouvou poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu.

(2) Smlouva vyžaduje písemnou formu,

a) poskytuje-li se licence výhradní, nebo

b) má-li být licence zapsána do příslušného veřejného seznamu.

(3) Licence k předmětu průmyslového vlastnictví zapsanému do veřejného seznamu je účinná vůči třetím osobám zápisem do tohoto seznamu.“¹³

Z pohledu práva občanského je právo duševního vlastnictví právem movitým.¹⁴

3.1. Práva autorská

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorských a o změně některých zákonů (dále jen „autorský zákon“)

Za autora je považována fyzická osoba, která dílo vytvořila. Autorem díla souborného je fyzická osoba, která tvůrčím způsobem souborné dílo uspořádala.¹⁵

Za dílo se považuje i počítačový program, je-li vlastním duševním výtvorem autora. Za duševní výtvor autora je považována i jím vytvořená databáze nebo souborné dílo. Do této kategorie se řadí i sborníky, kterými jsou encyklopedie, časopisy, výstavy, pásma a podobně. Mezi předmět autorská práva patří i zpracovaná díla a díla přeložená do jiného

¹² § 977 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-1-18] dostupné [online] na <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p423>

¹³ § 2358 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-1-18] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p423>

¹⁴ § 498 odst. 2 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-1-18] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p423>

¹⁵ § 2 zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, [cit. 2020-1-18] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121>

jazyka. Dílo je zveřejněno prvním oprávněným veřejným provedením, předvedením, přednesením, vystavením, vydáním či jiným zpřístupněním veřejnosti.¹⁶

Dílo je vydáno zahájením oprávněného veřejného rozšiřování rozmnoženin.¹⁷

Na **díle kolektivním** se podílí více autorů. Vytvářeno je pod vedením fyzické nebo právnické osoby, pod jejímž jménem je i uvedeno na veřejnost.

Kolektivní díla se, dle § 58 autorského zákona, považují za zaměstnanecká díla, kde se za objednatele považuje zaměstnavatel.

Školní dílo. Školská vzdělávací zařízení jsou oprávněna s autorem uzavřít licenční smlouvu o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Pokud není ujednáno jinak, autor školního díla může své dílo užít nebo poskytnout licenci jinému. Školské zařízení je pak oprávněno požadovat, aby autor díla v přiměřené výši škole přispěl na náklady vytvoření díla.

Dílo vytvořené na objednávku a soutěžní dílo. Je-li dílo vytvořeno na objednávku, autor tím poskytuje licenci k účelu vyplývajícímu ze smlouvy, pokud není sjednáno jinak. Autor má právo za vykonané dílo dostat sjednanou odměnu.¹⁸

„Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.“¹⁹

Právo osobnostní a právo majtkové

Autorská práva se podle § 10 autorského zákona dělí na práva osobnostní a práva majtková. K ochraně autorských práv není třeba registrace.

¹⁶ § 4 odst. 1 zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, [cit. 2020-1-19] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121>

¹⁷ § 4 odst. 2 zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, [cit. 2020-1-19] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121>

¹⁸ § 1 zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, [cit. 2020-1-19] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121>

¹⁹ § 2 odst. 1 zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, [cit. 2020-1-19] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121>

Právo osobnostní dává autorovi rozhodnout o zveřejnění díla, právo na nedotknutelnost díla, osobovat si autorství, udělit svolení ke změně nebo zásahu do díla.²⁰

Práva majetková jsou právem dílo užit a udělit souhlas k užití. Výlučných práv osobnostních, tj. osobovat si autorství a nedotknutelnost díla (právo morální) se autor nemůže vzdá, zaniká až smrtí autora.²¹

Práva související s právem autorským se dělí na kategorií, kam lze zahrnout umělecké výkony např. zpěváků a herců a na kategorií ostatní, která slouží k ochraně investic.

S autorskými právy lze volně obchodovat, předmět ochrany lze výhradně licencovat. Pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem se vztahuje zvláštní ustanovení § 2371 Zákona občanský zákoník, o využití autorského díla. „*Smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva autorské dílo užit v původní nebo zpracované či jinak změněné podobě, a to určitým způsobem nebo všemi způsoby užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném.*“²² Soudem věcně příslušným pro spory vyplývající z autorského zákona je krajský soud.

3.1.1. Práva autorská a práva související

Práva související s právem autorským se dělí do kategorií, kam lze zahrnout umělecké výkony např. zpěváků a herců a na kategorií ostatní, která slouží k ochraně investic. S autorskými právy lze volně obchodovat, předmět ochrany lze výhradně licencovat. Pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem se vztahuje zvláštní ustanovení § 2371 Zákona občanský zákoník, o využití autorského díla. „*Smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva autorské dílo užit v původní nebo zpracované či jinak změněné podobě, a to určitým způsobem nebo všemi způsoby užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném.*“²³ Soudem věcně příslušným pro spory vyplývající z autorského zákona je krajský soud.

²⁰ § 11 odst. 3 zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, [cit. 2020-2-18] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121>

²¹ § 11 zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-2-18] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121>

²² § 2371 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-2-18] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p423>

²³ § 2371 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-2-18] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p423>

3.1.2. Práva autorská a související ochrana počítačových programů

„Za dílo se považuje též počítačový program, fotografie a výtvar vyjádřený postupem podobným fotografii, které jsou původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním tvůrem. Databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním tvůrem a jejíž součástí jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují.“²⁴

Myšlenky a principy, na základě kterých jsou založeny prvky počítačového programu, nejsou autorským zákonem chráněny. U počítačového programu není autorským zákonem kladen požadavek na jedinečnost. Stačí, že je počítačový program tvůrem autora. V § 66 odst. 1 autorského zákona je uveden výčet oprávnění, kdy rozmnožením počítačového programu není zasahováno do práv oprávněného uživatele.

3.2. Průmyslové vlastnictví

Pro vznik práv k průmyslovému vlastnictví je třeba učinit zápis do veřejnoprávního seznamu vedeného u Úřadu průmyslového vlastnictví, který sídlí v Praze, pro právo odrůdové je pravomocný Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, který sídlí v Brně. Se zápisem se pojí princip časové priority, což znamená, že ten, kdo podá žádost o zápis jako první, tomu je poskytnuta ochrana. Za zápis do veřejnoprávního seznamu vzniká žadateli povinnost uhradit správní poplatek.

3.2.1. Vynález

Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích (dále jen „Zákon o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích“). Zákonem o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích jsou upravena práva a povinnosti, která vznikají ze zlepšovacích návrhů, vytvoření vynálezů a z jejich uplatnění. Úřad průmyslového vlastnictví uděluje patenty na vynálezy, které splňují podmínky pro patentovatelnost.

²⁴ § 2 odst. 2 zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, [cit. 2020-2-18] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121>

„Patentovatelnost vynálezů

(1) Patenty se udělují na vynálezy, které jsou nové, jsou výsledkem vynálezecké činnosti a jsou průmyslově využitelné.

(2) Za vynálezy se nepovažují zejména

a) objevy, vědecké teorie a matematické metody;

b) estetické výtvořky;

c) plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, hraní her nebo vykonávání obchodní činnosti, jakož i programy počítačů;

d) podávání informací.²⁵

Ten, kdo vytvořil vlastní tvůrčí činností vynález, má právo se ucházet o patentovou ochranu. Pokud byl vynález vytvořen v rámci splnění úkolu v pracovním poměru, právo patentu přechází na zaměstnavatele, pokud není smlouvou stanoveno jinak. Původce vynálezu má vůči zaměstnavateli právo na přiměřenou odměnu. Právo na původcovství tím, že patent přechází na zaměstnavatele, není dotčeno.

3.2.2. Patent

Patent zaručuje vynálezům zákonnou ochranu. Jeho vlastníkovvi poskytuje výluční právo na využití patentu, kterým je vynález vyrábět, upotřebit postup, uvést ho do oběhu, poskytnout vynález k užívání jiným osobám nebo převést patentová vlastnická práva na jinou osobu. Patentová ochrana nastává, kdy je udělení patentu oznámeno ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví, platnost patentu trvá od podání přihlášky vynálezu na následujících dvacet let. Majiteli patentu vzniká každoroční povinnost hradit poplatky za udržování patentu.

3.2.3. Užitný vzor

Problematika zápisu užitných vzorů je pravena Zákonem č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon o užitných vzorech“). Nová, průmyslově využitelná technická řešení, která přesahující rámec pouhé odbornosti, se chrání užitným vzorem.²⁶ Od patentové ochrany se ochrana užitého vzoru liší

²⁵ § 3 odst. 1 a 2 zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-2-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-527>

²⁶ § 1 zákon č. 207/2020 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-2-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-207>

požadavkem úrovně řešení. Do rejstříku užitečných vzorů zapisuje užité vzory Úřad průmyslového vlastnictví. Užité vzory platí čtyři roky od podání přihlášky k Úřadu průmyslového vlastnictví. Doba platnosti může být na žádost prodloužena dvakrát, vždy na tři roky.

3.2.4. Průmyslový vzor

Zákon č. 207/2020 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o ochraně průmyslových vzorů“)

Průmyslové vzory jsou zapisovány do rejstříku patentových vzorů Úřadem průmyslového vlastnictví. Doba platnosti zápisu je vymezena na 5 let od podání přihlášky průmyslového vzoru, na základě podání žádosti lze dobu platnosti opakovaně prodloužit, a to až na dobu 25 let od podání přihlášky.

Zákon o ochraně průmyslových vzorů v § 2 vymezuje pojem průmyslový vzor.

„a) průmyslovým vzorem vzhled výrobku nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálů výrobku samotného, nebo jeho zdobení,

b) výrobkem průmyslově nebo řemeslně vyrobený předmět, včetně součástí určených k sestavení do jednoho složeného výrobku, obal, úprava, grafický symbol a typografický znak, s výjimkou počítačových programů,

c) složeným výrobkem výrobek, který se skládá z několika součástí, které mohou být vyměněny a které umožňují rozebrání a nové sestavení výrobku,

d) původcem průmyslového vzoru ten, kdo průmyslový vzor vytvořil vlastní tvůrčí činností, spolupůvodcem průmyslového vzoru ten, kdo se podílel na tvůrčí činnosti, při níž byl průmyslový vzor vytvořen.“²⁷

Aby byl průmyslový vzor způsobilý ochrany, musí splňovat podmínku individuální povahy. Individuální povaha průmyslového vzoru je definována jako vzhled výrobku a jeho částí, který je nejen nový, ale i průmyslově využitelný. Za nový se považuje takový průmyslový vzor, ke kterému nebyl před podáním přihlášky zpřístupněn veřejnosti průmyslový vzor shodný. Za shodné se považují takové průmyslové vzory, které se liší

²⁷ § 2 zákon č. 207/2020 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-2-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-207>

pouze nepodstatně. Pro poskytnutí ochrany průmyslového vzoru jsou v uvedeném popsány dvě zákonné podmínky, kterými jsou novost a individualita.

3.2.5. Zákon o ochraně topografií a polovodičů

Zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně topografií a polovodičů“)

„Podle tohoto zákona jsou chráněny topografie polovodičových výrobků (dále jen "topografie"), které jsou výsledkem tvůrčí činnosti původce a které nejsou v průmyslu polovodičových výrobků běžné. Ochrana podle tohoto zákona se vztahuje rovněž na části topografie, které jsou využitelné samostatně, jakož i na zobrazení sloužící k výrobě topografie“²⁸.

Pro výrobu integrovaného obvodu s požadovanými funkcemi se v polovodičovém průmyslu řeší rozmístění obvodových prvků a jejich propojení. Osvědčení se týká polovodičových výrobků, tvořících materiál obsahující vrstvu polovodičového materiálu, bez ohledu na to, zda se jedná o polotovary či výrobek. Požadované řešení má povahu tvůrčího díla. Pokud byla topografie vytvořena v rámci splnění zadaného úkolu v rámci pracovního poměru, právo náleží zaměstnavateli, pokud nebylo smlouvou ustanoveno jinak. Vznik ochrany topografie vzniká dnem prvního obchodního využití, a to v případě, že byla topografie předmětem podané přihlášky ve lhůtě dvou let od podání využití, nebo ke dni podání přihlášky, pokud nebyla topografie řádně využita. Trvání ochrany končí uplynutím deseti let konce kalendářního roku od podání přihlášky.

3.2.6. Ochranná známka

Zákon č. 286/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví),

²⁸ § 1 zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-2-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-529>

a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochranných známkách“).

Označení, která mohou ochrannou známku tvořit:

„Ochrannou známkou může být za podmínek stanovených tímto zákonem jakékoliv označení, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal nebo zvuky, pokud je toto označení způsobilé

a) odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby a

b) být vyjádřeno v rejstříku ochranných známek způsobem, který příslušným orgánům a veřejnosti umožňuje jasně a přesně určit předmět ochrany poskytnuté vlastníkově ochranné známky.“²⁹

Rozlišovací schopnost ochranné známky jasně odlišuje výrobek jednoho výrobce od stejného výrobku jiného výrobce. O zápis ochranné známky lze požádat jak před jejím používáním, tak kdykoli později. Přihláška se podává na předepsaném formuláři u národního, případně regionálního známkového úřadu, kterým je v ČR Úřad průmyslového vlastnictví. Pro podání přihlášky je rozhodné datum, protože v případě, že by někdo podal přihlášku s identickou známkou, přiznané prvenství bude posuzováno dle data a hodiny podání. Požívat ochrany ochranné známky mohou fyzické i právnické osoby zapsané v rejstříku daného úřadu, kterým vlastník ochranné známky získá výlučné právo na její užívání. Vlastník ochranné známky je pak, dle § 8 zákona o ochranných známkách, oprávněn užívat značku ®. Doba ochrany trvá deset let od data podání přihlášky, tuto dobu lze opakovaně prodloužit na základě včas podané žádosti o obnovu ochranné známky, vždy, o dalších deset let. Pokud majitel ochrannou známku nevyužívá, může se jí, dle § 30 zákona o ochranných známkách, vzdát.

„Osoby, které mají skutečný obchodní nebo průmyslový závod, místo trvalého pobytu nebo sídlo v České republice, nebo mají českou státní příslušnost, mohou požádat o mezinárodní zápis ochranné známky podle Madridské dohody nebo Protokolu k Madridské dohodě, popřípadě o zápis změn týkajících se mezinárodního zápisu prostřednictvím Úřadu.“³⁰

²⁹ § 47 odst. 1 zákon č. 286/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví), a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochranných známkách“), [cit. 2020-2-26] dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=2018s286>

³⁰ zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-2-26] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-441>

3.2.7. Označení původu výrobku a zeměpisná označení

Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

„Pro účely tohoto zákona se rozumí:

a) označením původu název oblasti, určitého místa nebo země (dále jen "území") používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže kvalita nebo vlastnosti tohoto zboží jsou výlučně nebo převážně dány zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory a jestliže výroba, zpracování a příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území; za označení původu pro zemědělské výrobky nebo potraviny jsou pokládána i tradiční zeměpisná nebo nezeměpisná označení pro zboží pocházející z vymezeného území, splňuje-li takové zboží ostatní podmínky podle tohoto ustanovení;

b) zeměpisným označením název území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže toto zboží má určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti, které lze přičíst tomuto zeměpisnému původu, a jestliže výroba nebo zpracování anebo příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území;“³¹

Za označení původu se považuje označení, se kterým si běžně spotřebitel spojuje výrobek s konkrétními vlastnostmi a kvalitou (například „Plzeňské pivo“). Ochrana označení původu vzniká zápisem do rejstříku vedeného Úřadem sdružení výrobců nebo zpracovatelů³² pro zboží připravené na území za podmínek dle § 2 písm. a) zákona č. 452/2001 Sb. Zapsané označení původu je oprávněn užívat každý, koho se označení původu týká, kdo vyrábí a zpracovává zboží odpovídající kvality nebo vlastností na vymezeném území. Zeměpisné označení původu je údajem, který vyjadřuje souvislost mezi prostředím a výrobkem, ve kterém vznikl, ovlivnilo jeho charakter a podobně, například klima, tradice. Označení původu nespojuje konkrétního výrobce s výrobkem, ale v dané zeměpisné oblasti všechny výrobní aktivity vztahující se k výrobku.

„Pro náležitosti žádosti o zápis zeměpisného označení do rejstříku, pro řízení o žádosti o zápis zeměpisného označení, pro zápis změn týkajících se zapsaného zeměpisného

³¹ § 2 zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, [cit. 2020-2-26] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-452>

³² § 69 zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, § 20f a následující a § 829 a následující zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-2-26] dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbrv.dll/sb?DR=SB&CP=1991s455>

*označení, pro obsah a kontrolu specifikace zemědělského výrobku nebo potraviny, pro účinky zápisu zeměpisného označení, změny zápisu zeměpisného označení a jeho zrušení se obdobně použijí ustanovení týkající se označení původu.*³³

Oprávnění kontrolovat specifikaci v rozsahu své působnosti mají Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Státní veterinární správa nebo Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský.

*„Ochrana označení původu a zeměpisné označení vzniká jeho zápisem do rejstříku. Zapsané označení původu a zeměpisné označení je oprávněn užívat, zejména umísťovat na zboží, jehož se označení původu týká, každý, kdo vyrábí, zpracovává a připravuje zboží s odpovídající kvalitou či vlastnostmi na vymezeném území. Licence ani zástava není proto u označení původu a zeměpisného označení podle zákona přípustná“.*³⁴

3.2.8. Související práva ochrany odrůd rostlin a plemen zvířat

Zákon č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů a o změně zákona č. 132/1989 Sb., o ochraně práv k novým odrůdám rostlin a plemenům zvířat, ve znění zákona č. 93/1996 Sb. o změně pozdějších předpisů

Tento zákon pojednává o odrůdách souboru jedinců, o kategoriích nejnižší kategorie botanického třídění, o znacích genotypu odlišujících se od jiných souborů rostlin.

*„O udělení ochranných práv k odrůdám rozhoduje Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen „Ústav“) prostřednictvím Národního odrůdového úřadu vydáním šlechtitelského osvědčení.“*³⁵

Práva týkající se metod zdravotnických a metod rostlinolékařských jsou zaměřena na způsoby diagnostiky, prevence a léčení lidí a zvířat. Právo zdravotnických a rostlinolékařských metod je v gesci Ministerstva zdravotnictví. V případě porušení práv odrůdových vznikají držitelům práva stejné nároky, jako u ostatních práv duševního vlastnictví. První instancí při řešení sporů souvisejících s ochranou práv odrůd rostlin a plemen zvířat, je Městský soud v Praze, který má speciální funkční příslušnost.

³³ § 12 zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-2-26] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-452>

³⁴ Jakl, Ladislav. Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014, str. 90, [cit. 2020-2-26]

³⁵ Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, dostupné [online]: [cit. 2020-2-28] na: http://eagri.cz/public/web/file/112513/InformaceOP_012021.pdf

„Pro účely tohoto zákona

a) biologickým materiálem je jakýkoli materiál obsahující genetickou informaci a schopný samoreprodukce nebo reprodukce v biologickém systému,

b) mikrobiologickým postupem je jakýkoli postup používající mikrobiologický materiál nebo prováděný na mikrobiologickém materiálu nebo postup, jehož výsledkem je mikrobiologický materiál,

c) v zásadě biologickým způsobem pěstování rostlin nebo chovu zvířat je takový způsob, který je založen plně na přírodních jevech, jako je křížení a selekce“.³⁶

Předmětem práv jsou nové odrůdy rostlin a vyšlechtěná plemena zvířat.

3.3. Prameny právní úpravy

Hmotněprávní předpisy týkající se ochrany práv duševního vlastnictví jsou zastoupeny v právu mezinárodním, v právu Evropské unie i v právu národním.

3.3.1. Mezinárodní smlouvy a jejich vývoj

Na mezinárodní úrovni je právní úprava tvořena mezinárodními smlouvami, kterými jsou dotčené státy vázány. Mezinárodní právo je možné chápat jako soubor „(...) *právních norem stanovících způsoby chování, které jsou nezbytné ke spořádanému soužití lidí na této planetě a které nejsou upraveny ve vnitrostátním právu jednotlivých suverénních zemí.*“³⁷

Pramenem práva ČR je mezinárodní právo, dle článku 10 ústavy ČR mají přednost před národními zákony *„Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.“*³⁸

Mezinárodní smlouvy a úmluvy prošly značným historickým vývojem a ovlivnily i naši legislativu.

„S postupující globalizací a bouřlivým rozvojem zahraničního obchodu vyvstala důležitost ochrany práv plynoucích z duševního vlastnictví i v širším mezinárodním prostředí. Jako první byla podepsaná Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví

³⁶ § 1 zákon č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů a o změně zákona č. 132/1989 Sb., o ochraně práv k novým odrůdám rostlin a plemenům zvířat, ve znění zákona č. 93/1996 Sb., [cit. 2020-3-15], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-206>

³⁷ SEIDL-HOHENVELDERN, Ignaz. Mezinárodní právo veřejné. 3. vyd. Praha: ASPI a.s., 2001, str. 448, [cit. 2020-3-20],

³⁸ čl. 10 Ústava České republiky ze dne 16. prosince 1992 ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. A 98/2013 Sb., [cit. 2020-3-20], dostupné [online] na: <http://www.sbirkazakonu.info/ustava-ceske-republiky/clanek10>

ze dne 23. března 1883. Touto multilaterální mezinárodní úmluvou byla vytvořena i Unie na ochranu průmyslového vlastnictví³⁹

Přehled mezinárodních právních předpisů je nejvýznamnější, proto je uveden jako první. U právních předpisů práva Evropské unie se jedná hlavně o nařízení a směrnice Rady, Komise nebo Evropského parlamentu.

3.3.2. Pařížská úmluva

Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (dále jen „Pařížská unijní úmluva“), (vyhl. č 64/1975 Sb.) je mezinárodní úmluva, uzavřená v r.1883 v Paříži, jejímž obsahem je ochrana a úprava práv z průmyslového vlastnictví. Na základě této úmluvy vznikla tzv. Pařížská unie (Unie na ochranu průmyslového vlastnictví), jejímiž členy je více než 100 států (tj. smluvních států). Jedním z členů je i Česká republika. Pařížská unie vystupuje v rámci Světové organizace duševního vlastnictví. Pařížská unijní úmluva byla revidována v Římě (r.1886), Madridu (r.1890, 1891), Bruselu (r.1897, 1900), Washingtonu (r.1911), Haagu (r.1925), Londýně (r.1934), Lisabonu (r.1958), Stockholmu (r.1967).⁴⁰ Dle Pařížské unijní úmluvy jsou smluvní státy povinny zajistit příslušníkům jiného smluvního státu rovnocennou ochranu, jakou by poskytl svým lidem.

*„Předmětem ochrany průmyslového vlastnictví jsou patenty na vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory nebo modely, tovární nebo obchodní známky, známky služeb, obchodní jméno a údaje o provenienci zboží nebo označení jeho původu. Dalším úkolem ochrany průmyslového vlastnictví je též potlačování nekalé soutěže“.*⁴¹

Smluvním státům je Pařížskou unijní úmluvou uložena povinnost zřídit na svém území instituci, která se bude zabývat průmyslovým vlastnictvím. V České republice je touto institucí Úřad průmyslového vlastnictví.

3.3.3. Bernská úmluva

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl (dále jen „Bernská úmluva“)

³⁹ JAKL, Ladislav, Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana. Metropolitan Universit Praha Press 2014. str.24, [cit. 2020-3-25],

⁴⁰ Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví, [cit. 2020-3-25], dostupné [online] na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/parizska-umluva-na-ochranu-prumysloveho-vlastnictvi-4030.html?mail>

⁴¹ čl. 1 odst. odst. 2, Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví, [cit. 2020-3-25], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1962-90>

„Bernská úmluva byla uzavřena dne 09. září 1886 ve švýcarském Bernu. Její první doplnění proběhlo 04. května 1896, další revize pak následovaly 13. listopadu 1908 v Berlíně, 20. března 1914 opět v Bernu, 02. června 1928 v Římě, 26. června 1948 v Bruselu, 14. července 1967 ve Stockholmu a finálně v Paříži 24. července 1971“⁴²

„Bernská úmluva vytvořila základ pro ochranu všech výtvorů z literární, vědecké a umělecké oblasti, bez ohledu na způsob nebo formu jejich vyjádření. Revidovaná úmluva z Bernu nestanoví jako podmínku ochrany jedinečnost díla, což umožňuje ochranu i počítačových programů a databází. Umožňuje i ochranu díla užitého umění autorským právem.“⁴³

Československá socialistická republika smlouvu ratifikovala po pařížské revizi roku 1971, účinnost nabyla dnem 11. dubnem 1980. Česká republika ji přijala dnem 01. 01. 1993.

Bernská úmluva je mezinárodní smlouvou, která dala právní základ pro ochranu autorských práv. Dnes ratifikovalo smlouvu více, než 100 členů (včetně USA). Od roku 1967 se správou úmluvy zabývá WIPO, která každoročně upravuje seznam členů. Práva autorů se dělí na tři základní pilíře. První z nich zaručuje, že díla autorů, pocházející ze států z nepodepsanou dohodu, mají ve smluvních státech zaručenu stejnou ochranu, jako jejich státní příslušníci. Druhý zaručuje, že ochrana nesmí být podmiňována formalitami. Třetí tvoří zásadu nezávislosti ochrany.

„Bernská úmluva vytvořila základ pro ochranu všech výtvorů z literární, vědecké a umělecké oblasti, bez ohledu na způsob nebo formu jejich vyjádření. Revidovaná úmluva z Bernu nestanoví jako podmínku ochrany jedinečnost díla, což umožňuje ochranu i počítačových programů a databází. Umožňuje i ochranu díla užitého umění autorským právem“⁴⁴.

3.3.4. Madridská dohoda

Madridská dohoda 1891 je zvláštní dohodou v rámci Pařížské smlouvy, která se zabývá potlačováním falešných nebo klamavých údajů o původu zboží. Uzavřena byla dne 14. dubna 1891, revizí prošla ve Washingtonu roku 1911, v Haagu roku 1925, v Londýně roku 1934, v Lisabonu roku 1958 a roce 1967 ve Stockholmu.

⁴² Bernská úmluva, dostupné na Sagit. *Účetnictví, daně, právo* [online]. sa [cit. 2020-05-18]. Nehmotné statky a práva k nehmotným statkům. dostupné [online] na: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&levelid=oc_185.htm

⁴³ JAKL, Ladislav. Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana. Metropolitan Universit Prague Press 2014, str. 228, [cit. 2020-3-25],

⁴⁴ JAKL, Ladislav. Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana. Metropolitan Universit Prague Press 2014, str. 228 [cit. 2020-3-25],

"Příslušníci každé smluvní země si budou moci ve všech ostatních smluvních zemích této Dohody zajistit ochranu svých známek pro výrobky nebo služby zapsaných v zemi původu tím způsobem, že tyto známky přihlásí u Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví (dále označovaného jako "Mezinárodní úřad"), o kterém pojednává Úmluva zřizující Světovou organizaci duševního vlastnictví (dále označovaná jako "Organizace"), prostřednictvím úřadu uvedené země původu."⁴⁵

Madridská dohoda zakládá právo na zabavení zboží při dovozu, pokud má výrobek znaky falešného nebo klamavého údaje o jeho původu. Pokud zákony některé ze zemí zabavení zboží při dovozu nedovolují, dovoz je zakázán. Pokud nelze díky zákonům některé ze zemí zakázat dovoz konkrétního zboží, při zabavení bude postupováno soudní cestou podle zákonů dané země stejným způsobem, jakým zajišťuje zboží v obdobném případě vlastním příslušníkům, popřípadě pomocí podaných žalob. Přistoupením EU k Madridskému protokolu došlo k jejich propojení. Tím vznikla možnost podat buď mezinárodní přihlášku (dle ochranné známky EU), nebo na mezinárodní přihlášce vyznačit pole EU.

3.3.5. Protokol o Madridské dohodě

„Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 27. června 1989 byl v Madridu přijat Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek.

Listina o přístupu České republiky k Protokolu k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek byla uložena u generálního ředitele Světové organizace duševního vlastnictví, depozitáře Protokolu, dne 25. června 1996⁴⁶.

K Madridské dohodě byl přijat Protokol o mezinárodním zápisu ochranných známek. Madridský protokol je smlouva, kterou spravuje Mezinárodní úřad Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) v Ženevě. Platí od dubna 1996 a byl ratifikován mnoha zeměmi po celém světě, včetně většiny evropských zemí, USA, Japonska, Austrálie, Číny a Ruska, a v říjnu 2004 i EU, jako takovou. Madridský protokol poskytuje vlastníkům ochranných známek možnost zajistit pro své ochranné známky ochranu v různých zemích podáním pouze jedné přihlášky u Mezinárodního úřadu. Žádost o mezinárodní zápis ochranné známky se podává na předepsaném formuláři

⁴⁵ článek 1 odst. 2, verze 2, MADRIDSKÁ DOHODA, [cit. 2020-3-30], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1975-65>,

⁴⁶ 248/1996 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o přístupu České republiky k Protokolu k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek, [cit. 2020-3-30], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1996-248>

u Úřadu průmyslového vlastnictví. Žadatelé při podání přihlášky vzniká povinnost uhradit správní poplatek za zápis. Po ověření správnosti údajů uvedených v žádosti bude přihlášená známka zapsána do mezinárodního rejstříku a bude uveřejněna ve věstníku vydávaném Mezinárodním úřadem.⁴⁷

3.3.6. Nicelská dohoda

„Státy, které jsou vázány touto dohodou, tvoří Zvláštní unii a přijímají společné třídění výrobků a služeb pro účely zápisu známek (dále jen "třídění").“⁴⁸

Prvně byla dohoda z Nice vydána roku 1963, revidována byla roku 1967, roku 1977, roku 1979 byla novelizována. *„Tato dohoda je spravována Světovou organizací duševního vlastnictví (WIPO).“⁴⁹* Touto dohodou bylo zavedeno pro účel zápisu ochranných známek jednotné mezinárodní třídění zboží. Výrobky a služby se řadí do tříd, při čemž každá třída je identifikována záhlavím, které přináší informace o typu výrobku nebo služby, což umožňuje odhalovat podobnosti nebo shodnosti v rejstřících ochranných známek. Pro členské země je užívání Niceského třídění ve spojení s registrací známek závazné.

3.3.7. Dohoda TRIPS

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (dále jen „TRIPS“) Dohoda TRIPS nabyla účinnosti 1. ledna 1995, byla jedním z výsledků Uruguayského kola, jejíž mnohostranná obchodní jednání vedla k založení. TRIPS obsahuje základní principy zacházení, doložku nejvyšších výhod zacházení a nediskriminace. Princip národního zacházení poskytuje subjektům ze zemí WTO stejné zákonné zacházení pro všechny.

„Pokud jde o ochranu duševního vlastnictví, bude jakákoli výhoda, přednost, výsada nebo osvobození přiznává Členem občanům kterékoli jiné země, přiznána ihned a bezpodmínečně občanům všech ostatních Členů.“⁵⁰

⁴⁷ čl. 2 Sdělení č. 248/1996 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o přístupu České republiky k Protokolu k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek, [cit. 2020-3-30], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1996-248>

⁴⁸ čl. 1 odst. 1, Vyhláška ministra zahraničních věcí o Nicelské dohodě, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?CP=1979s118&DR=SB>

⁴⁹ Nice Classification [online]. [akt. 16.12.2020]. Dostupné z: <http://www.wipo.int/classifications/nice/en>, [cit. 2020-3-31]

⁵⁰ čl. 4, Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Dohoda TRIPS)

(příloha 1C k Dohodě o zřízení Světové obchodní organizace) (sdělení MZV č. 191/1995 Sb.), [cit. 2020-3-31], dostupné [online] na: <https://upv.gov.cz/informacni-zdroje/pravni-predpisy/mezinarodni>

Obsahem dohody jsou základní principy činnosti Světové obchodní organizace, záruky stejného národního posuzování, zacházení a nediskriminace jak k domácím, tak i k subjektům ze zemí WTO. Dohoda TRIPS je aplikována na fyzické i právnické osoby. Předmětem smlouvy je zmenšit deformace a překážky mezinárodního obchodu s ohledem na přiměřenost ochrany práv k duševnímu vlastnictví a zajištění, aby opatření a postupy k dodržování těchto práv se samy nestaly překážkami obchodu. Dohoda TRIPS podporuje nediskriminaci a zacházení podle nejvyšších výhod, řeší mezinárodní spory související s duševním vlastnictvím a specifikuje donucovací mechanismy k dodržení práva a ochrany, specifikuje donucovací mechanismy. Základní principy dohody TRIPS jsou nediskriminace a technologický pokrok.

3.3.8. Právní úprava v Evropské unii

Právo EU má přednost před právem národním⁵¹, proto si problematika vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány vstupem do EU vyžádala národní legislativní úpravu. „*Na mezinárodní úrovni je právní úprava tvořena mezinárodními smlouvami, kterými jsou dotčené státy vázány. Mezinárodní smlouvy – úmluvy prošly určitým historickým vývojem a ovlivňovaly přímo i nepřímo naši národní legislativu jak v minulosti, tak i v současné době. Nejprve byly chráněny pouze patenty, jako například u benátského zákona na ochranu patentů z roku 1474 nebo u anglického „Statute of Monopolies“ z roku 1623, respektive podle jiných literárních pramenů z 1628“.*⁵² Stát EU má povinnost implementace práva EU, kterým jsou směrnice a nařízení a tím harmonizovat národního právo s právem EU.

3.3.9. Nařízení Rady (ES) č. 3295/94

NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 3295/94 ze dne 22. prosince 1994, kterým se stanoví opatření s cílem zakázat propouštění padělků a nedovolených napodobenin do volného oběhu, režimu vývozu, zpětného vývozu nebo do některého režimu s podmíněným osvobozením od cla (dále jen „Nařízení Rady (ES) č. 3295/94“).

Nařízení Rady (ES) č. 3295/94 bylo prvním přijatým předpisem navazujícím na výsledky jednání Uruguayského kola, kterým bylo dáno opatření zakazující propouštění padělků

⁵¹ rozsudek ve věci Costa c/Enel ze dne 15.06.1964, ve věci C 6/64, Sb SD 1964, str. 1141, [cit. 2021-1-31]

⁵² JAKL, Ladislav. Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana. Metropolitan Universit Prahue Press 2014. str. 24, [cit. 2021-1-31]

a nedovolených napodobenin do volného oběhu, režimu vývozu nebo do některého režimu s podmíněným osvobozením od cla.⁵³ Nařízení Rady (ES) č. 3295/94 (v preambuli) se odvolávalo na, v té době platné, podmínky Smlouvy GATT a nutnost sjednotit právní úpravu v rámci předpisů Evropské unie.

Nařízením Rady (ES) č. 3295/94 byly vymezeny pojmy padělek, nepovolená napodobenina a držitel práva. Obchod s nepovolenými napodobeninami a s padělkou poškozuje výrobce a obchodníky, kteří respektují právní předpisy, proto dochází ke snaze v co největší míře se účinně vypořádat s jejich uváděním na trh, aniž by byl ohrožen dovolený obchod.

„Pro účely tohoto nařízení se:

a) "padělkou" rozumí:

- zboží včetně jeho obalu označené neoprávněně ochrannou známkou, která je totožná s ochrannou známkou platně zapsanou pro stejný druh zboží, nebo která nemůže být od této ochranné známky ve svých podstatných znacích odlišena, a tím porušuje práva držitele příslušné ochranné známky podle práva Společenství nebo právních předpisů členského státu, ve kterém je podána žádost o přijetí opatření celních orgánů,

- jakýkoli symbol ochranné známky (logo, etiketa, nálepka, leták, návod k použití nebo záruční list), bez ohledu na to, zda je předkládán samostatně či nikoli, za stejných podmínek jako zboží uvedené v první odrážce,

- obalové materiály označené ochrannými známkami předkládané samostatně, za stejných podmínek jako zboží uvedené v první odrážce;

b) "nedovolenými napodobeninami" rozumí zboží, které představuje nebo obsahuje kopie pořízené bez souhlasu držitele autorských práv nebo práv příbuzných nebo držitele práva k průmyslovým vzorům, ať již zapsaného podle vnitrostátních právních předpisů nebo nikoli, nebo bez souhlasu osoby mající v zemi výroby řádné povolení držitele, pokud výroba těchto kopií porušuje příslušné právo podle práva Společenství nebo právních předpisů členského státu, ve kterém je podána žádost o přijetí opatření celních orgánů;

⁵³ V září v roce 1986 začalo osmé vyjednávací kolo Všeobecné dohody o clech a obchodu, které trvalo téměř osm let. Bylo pojmenováno podle místa, kde jednání začalo – uruguayského města Punta del Este. Jedním z nejdůležitějších bodů agendy bylo shodnout se na podmínkách vytvoření Světové obchodní organizace. Byly stanoveny i další cíle jednání – liberalizace mezinárodního obchodu, obrana vůči protekcionismu a snaha vylepšit mezinárodní obchodní systém, [cit. 2020-10-31],

c) "držitelem práva" rozumí držitel ochranné známky ve smyslu písmene a) a/nebo některého z práv uvedených v písmenu b) nebo jiná osoba oprávněná užívat tuto ochrannou známku a/nebo tato práva, nebo jejich zástupce;⁵⁴

Nařízení Rady (ES) č. 3295/94 (Účinné od 1. 7. 2004 do 31. 12. 2013) bylo nahrazeno Nařízením Rady (ES) č. 1383/2003.

3.3.10. Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003

NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo (dále jen „Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003“.

Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 se vztahuje na zboží pocházející z tzv. třetích zemí (ze zemí, které nejsou součástí Společenství). Nařízení chrání (vnější hranice) Společenství před vstupem a dalším nakládáním se zbožím porušujícím některá práva duševního vlastnictví. Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 ve článku č.2 vymezuje zboží porušující práva duševního vlastnictví pojmy padělek a nepovolená napodobenina takto:

„1. Pro účely tohoto nařízení se "zbožím porušujícím právo duševního vlastnictví" rozumí:

a) "padělký", totiž:

i) zboží včetně jeho obalu označené neoprávněně ochrannou známkou, která je totožná s ochrannou známkou platně zapsanou pro stejný druh zboží, nebo která nemůže být od této ochranné známky ve svých podstatných znacích odlišena, a tím porušuje práva držitele příslušné ochranné známky podle práva Společenství, jak stanoví nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství [5], nebo podle právních předpisů členského státu, ve kterém je podána žádost o přijetí opatření celních orgánů;

ii) jakýkoli symbol ochranné známky (včetně loga, etikety, nálepky, letáku, návodu k použití nebo záručního listu opatřených takovým symbolem), a to i tehdy, je-li předkládán samostatně, za stejných podmínek jako zboží zmíněné v bodu i);

iii) obalové materiály označené ochrannými známkami padělků uvedenými samostatně, za stejných podmínek jako zboží uvedené v bodu i);

⁵⁴ článek 2, písm. a), b), c), Nařízení Rady (ES) č. 3295/94, [cit. 2020-10-31], dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=31994R3295>

b) "nedovolené napodobeniny", totiž zboží, které představuje nebo obsahuje kopie pořízené bez souhlasu držitele autorského práva nebo práva s ním souvisejícího nebo práva k (průmyslovému) vzoru, bez ohledu na to, je-li zapsáno podle vnitrostátních právních předpisů, nebo bez souhlasu osoby oprávněné držitelem práva v zemi výroby, pokud výroba těchto kopií porušuje příslušné právo podle nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství [6] nebo podle právních předpisů členského státu, ve kterém je podána žádost o přijetí opatření celních orgánů;⁵⁵ Z uvedeného vyplývá, že smyslem Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 je chránit trh Společenství před zbožím se znaky padělků či nedovolených napodobenin v rámci celního řízení (pod celním dohledem) a práva duševního vlastnictví držitelů práv duševního vlastnictví. Pro ČR bylo Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 platné od 1. května 2004.

„(...) vzhledem k tomu, že pokud jsou padělků nebo nedovolené napodobeniny a podobné výrobky dováženy ze třetích zemí, je důležité zakázat jejich propuštění do volného oběhu ve Společenství nebo do některého režimu s podmíněným osvobozením od cla, a zahájit příslušné řízení, které by umožnilo celním orgánům postupovat tak, aby mohl být zákaz řádně dodržován;“⁵⁶

Důvodem změny předpisu byla snaha o zajištění efektivnějších postupů, rozšíření pravomoci celních orgánů umožňující posílení prostředků pro postih, zničení zboží a rozšíření oblasti práv duševního vlastnictví. Dává pravomoc celním orgánům zasáhnout: „proti padělkům, nepovoleným napodobeninám a zboží porušujícím některá práva duševního vlastnictví, které jsou v daném okamžiku předmětem vývozu, zpětného vývozu nebo opouštějící celní území Společenství.“⁵⁷

Nařízení Rady č. 1383/2003 bylo v platnosti do konce roku 2013, kdy došlo k jeho nahrazení novým předpisem.

⁵⁵ článek 2 odst. 1, písm. a), i), ii), iii), b) Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003, [cit. 2020-10-31], dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32003R1383>

⁵⁶ nařízení Rady (ES) č. 3295/94, [cit. 2020-10-31], [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=31994R3295>

⁵⁷ nařízení Rady (ES) č. 1383/2003, odst. 4, [cit. 2020-10-31], [cit. 2020-10-31], dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32003R1383>

3.3.11. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013

ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 (dále jen „Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013“).

S ohledem na vývoj v obchodní a hospodářské oblasti znovu nastala potřeba právní úpravy v oblasti vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány členských států, která bude přistupovat k problematice duševního vlastnictví komplexněji. V úvodu Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 jsou stanoveny základní cíle úpravy, kterými je posílení vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány, rozšíření pravomocí celních orgánů, zjednodušení řízení. Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 vymezuje pojmy padělek a nepodobená napodobenina takto:

„padělk“:

a) zboží, které je předmětem činu porušujícího práva k ochranné známce v členském státě, kde se zboží nachází, a nese neoprávněně značku, která je totožná s ochrannou známkou platně zapsanou pro stejný druh zboží nebo která nemůže být od této ochranné známky ve svých podstatných znacích odlišena;

b) zboží, které je předmětem činu porušujícího práva k zeměpisnému označení v členském státě, kde se zboží nachází, a je označené nebo popsáné názvem nebo výrazem chráněným ve vztahu k danému zeměpisnému označení;

c) jakýkoli obal, etiketa, nálepka, leták, návod k použití, doklad o záruce nebo jiná podobná věc, i když je předkládána samostatně, která je předmětem činu porušujícího ochrannou známku nebo zeměpisné označení a která obsahuje značku, název nebo výraz totožný s platně zapsanou ochrannou známkou nebo chráněným zeměpisným označením nebo která nemůže být ve svých podstatných znacích odlišena od této ochranné známky nebo zeměpisného označení a jež může být použita pro stejný druh zboží, jako je ten, pro nějž byly ochranná známka nebo zeměpisné označení zapsány;⁵⁸

„nedovolenými napodobeninami“ zboží, které je v členském státě, v němž se zboží nachází, předmětem činu porušujícího autorské právo nebo právo s ním související nebo (průmyslový) vzor a které představuje nebo obsahuje kopie pořízené bez souhlasu držitele

⁵⁸ článek 2 odst. 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32013R0608>

*autorského práva nebo práva s ním souvisejícího nebo (průmyslového) vzoru, nebo bez souhlasu osoby oprávněné tímto držitelem v zemi výroby;*⁵⁹

Čl. 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 zpřesňuje pojmové definice. Oproti dřívější úpravě, která znala pojmy padělek a nepovolená napodobenina, nová právní úprava vládne dvaceti jedna odstavci, kde mají základní pojmy přehledný popisný charakter.

3.3.12. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2019/515

ze dne 19. března 2019 o vzájemném uznávání zboží uvedeného v souladu s právními předpisy na trh v jiném členském státě a o zrušení nařízení (ES) č. 764/2008 (dále jen „Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/515“).

Tento legislativní akt vymezuje v odstavci 1 pojem:

„Vnitřní trh zahrnuje prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží v souladu se Smlouvami. Množstevní omezení dovozu, jakož i veškerá opáření s rovnocenným účinkem, jsou mezi členskými státy zakázána. Tento zákaz se týká všech vnitrostátních opatření, která mohou přímo nebo nepřímo, skutečně nebo potenciálně bránit obchodu se zbožím uvnitř Unie. Volný pohyb zboží je na vnitřním trhu zajištěn harmonizací pravidel na úrovni Unie stanovujících společné požadavky pro uvádění určitého zboží na trh, nebo u zboží či aspektů zboží, na které se harmonizační pravidla nevztahují vyčerpávajícím způsobem, uplatňováním zásady vzájemného uznávání, jak ji vymezil Soudní dvůr Evropské unie.“⁶⁰

Jedním z pravidel na úrovni Unie je harmonizace a vzájemná zásada uznávání pravidel. Jinak by v případě neexistence harmonizace mohlo docházet k tomu, že by některé státy mohly uplatňovat svá vnitrostátní pravidla na zboží uvedené v souladu s předpisy jiného členského státu, jako je například tvar, název, složení... Pak by mohlo docházet k rozporu s články 34 a 36 Smlouvy o fungování Evropské unie, ačkoli se pravidla vztahují nerozdílně na všechno zboží.

„Dobře fungující zásada vzájemného uznávání je nezbytným doplňkem harmonizace pravidel na úrovni Unie, zejména s ohledem na skutečnost, že mnohé zboží obsahuje

⁵⁹ článek 2 odst. 6 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32013R0608>

⁶⁰ článek 1 nařízení EU 2019/515, [cit. 2020-10-31], dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32019R0515>

harmonizované i neharmonizované aspekty.“⁶¹ Členské státy na svém území nesmí zakazovat prodej zboží, které je v souladu s právními předpisy jiného státu. Zásada vzájemného uznávání není absolutní, členské státy mohou uvedení zboží na trh omezit, pokud dokážou svůj požadavek opodstatnit.

3.3.13. Právní úprava v České republice a její vývoj

V České republice došlo k dynamickému vývoji předpisů upravující kompetence celních orgánů v oblasti porušování práv z duševního vlastnictví. Právní úprava ochrany práv duševního vlastnictví v ČR navazuje na vývoj v Rakousku – Uhersku a v Československu.

„Patentní úřad v Praze byl založen zákonem č. 305/1919 Sb. dne 27. května 1919. Současně se zřízením Patentního úřadu byl ustanoven Patentní soud. Řízení o ochranných známkách probíhalo až do 1. ledna 1950 před obchodními a živnostenskými komorami a před ministerstvem průmyslu. Odvolacím orgánem ve druhém stupni byl Nejvyšší soud. K datu 1. dubna 1952 byl zřízen Úřad pro vynálezy a zlepšovací náměty, později Úřad pro vynálezy, resp. Státní úřad pro vynálezy a normalizaci.“⁶² Po rozdělení Československa je sídlo Úřadu průmyslového vlastnictví České republiky v Praze.

„Systém ochrany práv k předmětům průmyslového vlastnictví spočívá v tom, že ke vzniku těchto práv je třeba výroku (rozhodnutí) státního orgánu, kterým je právě Úřad průmyslového vlastnictví. Práva k předmětům průmyslového vlastnictví se zapisují do rejstříků vedených Úřadem, které jsou veřejně přístupné, a zveřejňují se ve Věstníku Úřadu.“⁶³

Po listopadu 1989 se na území Československa utvářelo tržní hospodářství, které napomohlo k rozvoji soukromého podnikání, díky kterému došlo k přílivu zahraničních podnikajících subjektů. Došlo k reformě právního systému, což se dotklo i práv na ochranu duševního vlastnictví. Po vstupu do EU začaly na území České republiky

⁶¹ odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/515 ze dne 19. března 2019 o vzájemném uznávání zboží uvedeného v souladu s právními předpisy na trh v jiném členském státě a o zrušení nařízení (ES) č. 764/2008, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2019.091.01.0001.01.CES&toc=OJ%3AL%3A2019%3A091%3AFULL

⁶² Úřad průmyslového vlastnictví, Historie, [cit. 2021-1-31], [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na: <https://upv.gov.cz/o-uradu/zakladni-informace/historie>

⁶³ Úřad průmyslového vlastnictví, Základní informace, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na: [https://upv.gov.cz/o-uradu/zakladni](https://upv.gov.cz/o-uradu/zakladni-informace)

informace

platit unijní předpisy a chráněny začaly být i ochranné známky, které jsou zapsané v rejstříku Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu.

Mezi průmyslové právo patří i **právo k obchodní firmě**. Právo k obchodní firmě upravuje občanský zákoník. „*Ochrana práv k obchodní firmě náleží tomu, kdo ji po právu použil poprvé. Kdo byl dotčen ve svém právu k obchodní firmě, má stejná práva jako při ochraně před nekalou soutěží*“.⁶⁴ Věcně příslušným soudem k řešení sporů týkajících se nekalé soutěže je Krajský soud. Národní úřad pro duševní vlastnictví poskytuje ochranu žadatelům, kteří předložili inovativní materiál, chrání původce vynálezů a jejich výtvoř. Národní úřad má informační kancelář pro veřejnost a poskytuje pomoc včetně poradenství, třídění a podporu inovací. Zaměstnanci jsou vázáni mlčenlivostí. Národní úřad poskytuje i registr zástupců, kteří mohou přihlašovatelé s postupem pomoci.

3.3.14. Zákon č. 191/1999

Zákon č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů (dále jen „Zákon č. 191/1999 Sb.“)

Přijetím Zákona č. 191/1999 Sb., naplnila ČR závazky, plynoucí z mezinárodních smluv, vztahujících se k ochraně práv duševního vlastnictví celními orgány. S ohledem na články 51 až 60 Dohody TRIPS bylo cílem upravit postupy celních orgánů a možnost přijímat opatření v případě podezření, že zboží porušuje práva k duševnímu vlastnictví. Dozor nad zbožím byl vykonáván podle zákona o ochraně spotřebitele.

„Tento zákon rovněž stanoví podmínky, za kterých je celní úřad oprávněn

a) zadržet zboží, o němž má důvodné podezření, že jsou jím porušena práva k duševnímu vlastnictví,

b) zajistit zničení zboží, kterým jsou porušena práva k duševnímu vlastnictví,

c) vyřadit zboží z obchodování a jiného nakládání se zbožím, bylo-li soudem rozhodnuto, že se jedná o zboží, kterým jsou porušena práva k duševnímu vlastnictví,

d) projednávat správní delikty při porušení tohoto zákona.“⁶⁵

⁶⁴ § 423 odst. 2, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p423>

⁶⁵ zákon č. 191/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-191#cast1>

Celní úřady byly oprávněny zadržet zboží podezřelé z porušení práv duševního vlastnictví, aniž by byly vázány právy třetích osob, oznámení o opatření bylo ústně oznámeno dovozci nebo vývozci podezřelého zboží. Osoba, již bylo oznámeno opatření, byla povinna zboží celnímu úřadu vydat, případně bylo odňato. Celním úřadem se o průběhu sepisoval protokol, jehož součástí byl i podrobný soupis zboží. Pominul-li důvod zadržení zboží, zboží bylo vráceno. Osoba, již se opatření dotýkalo, mohla podat do 3 pracovních dnů písemné námitky celnímu úřadu, který zboží zadržel.

„Bylo-li složením jistoty dosaženo propuštění nebo ukončení zadržení zboží, o němž je pravomocně rozhodnuto, že neporušuje práva k duševnímu vlastnictví, nebo jsou-li splněny podmínky stanovené nařízením Evropské unie⁴⁷), jistota se vrátí osobě, která ji celnímu úřadu složila. V opačném případě se jistota zúčtuje ve prospěch držitele práva, a to ve výši odpovídající částce stanovené rozhodnutím soudu o náhradě vzniklé škody. Je-li složená jistota nižší nebo rovna přiznané náhradě škody, zúčtuje se ve prospěch držitele práva v plné výši. Je-li složená jistota vyšší než přiznaná náhrada škody, vrátí se osobě, která jistotu složila, její část zbývající po zúčtování jistoty na zaplacení náhrady vzniklé škody, popřípadě po jejím započtení na úhradu pokuty uložené v řízení o správním deliktu podle tohoto zákona a na úhradu nákladů za zničení zboží. Započtení jistoty na úhradu pokuty uložené v řízení o správním deliktu podle tohoto zákona a na úhradu nákladů za zničení zboží se provede i v případě, že o náhradě škody nebylo rozhodnuto.“⁶⁶

O zboží, porušujícím práva duševního vlastnictví, je celní úřad na žádost držitele práva k duševnímu vlastnictví, oprávněn rozhodnout o zničení zboží zjednodušeným postupem.⁶⁷ Další možností ze způsobů naložení se zbožím, je jejich bezúplatný převod na humanitární účely. Pro účel darování musí být padělky a nedovolené napodobeniny upraveny.⁶⁸

V případě porušení práv duševního vlastnictví se právnické nebo podnikající fyzické osoby dopustí správního deliktu, za který může být uložena pokuta až do výše 1 000 000 Kč.⁶⁹

Celní správa byla pověřena provádět dozor nad zbožím dle zákona o ochraně spotřebitele.

⁶⁶ § 13 odst. 3, zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-191#cast1>

⁶⁷ § 14, zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-191#cast1>

⁶⁸ § 14b zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-191#cast1>

⁶⁹ § 24, zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-191#cast1>

„Zjistí-li celní úřad v řízení o správním deliktu vedeném podle zákona o ochraně spotřebitele, že byl porušen zákaz používání klamavých obchodních praktik, nebo zákaz nabízení, prodeje a vývozu výrobků určených pro humanitární účely, uloží rozhodnutím kromě pokuty i propadnutí nebo zabrání zboží, kterým jsou právní předpisy porušeny. Pro ukládání propadnutí a zabrání zboží se použije § 28a a 28b obdobně.“⁷⁰

Při vymáhání náhrad a vybírání poplatků celní úřady postupovaly podle §59, §73 a §73a zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

3.3.15. Zákon č. 634/1992 Sb.

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně spotřebitele“).

Zákon o ochraně spotřebitele výslovně zakazuje nabízet, prodávat, nebo skladovat výrobky, které by porušovaly některá práva duševního vlastnictví. Situace, kdy se výrobce, dovozce, dodavatel, prodávající nebo jiný podnikatel dopustí přestupku, jsou vymezeny v § 24 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele.

„Nabízet za účelem prodeje, prodávat a skladovat výrobky porušující některá práva duševního vlastnictví nebo neoprávněné užívání označení chráněného podle zvláštního právního předpisu^{4b}), se zakazuje.“⁷¹

Ustanovení zákona §8 zákona o ochraně spotřebitele přímo souvisí se zákonem o ochranných známkách. Majitel práva duševního vlastnictví nebo osoba, která prokázala právní zájem ve věci (dále jen „osoba“) je oprávněna podat žádost dozorovému orgánu o provedení kontroly zboží, o němž má důvodné podezření, že práva duševního vlastnictví porušuje.⁷² Tato osoba je povinna na účet dozorového orgánu složit jistotu ve výši nákladů, odpovídajících přibližné výši kontroly. V případě oprávněnosti podnětu dozorový orgán jistotu osobě do 10 dnů po ukončení kontroly vrátí. V případě neoprávněnosti podnětu jsou osobě vynaložené náklady na kontrolu vyúčtovány.

„Vykonává-li dozorový orgán kontrolu na podnět majitele práva duševního vlastnictví nebo jiné osoby, která prokázala právní zájem ve věci, jsou tyto osoby povinny složit přiměřenou jistotu (dále jen "jistota") za účelem úhrady nákladů dozorového orgánu

⁷⁰ § 30 odst. 1, zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-191#cast1>

⁷¹ § 8 zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-634>

⁷² § 8a zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-634>

v případech, kdy kontrolou nebude prokázána oprávněnost podnětu. Výši jistoty stanoví vedoucí dozorového orgánu. Základem pro výpočet výše jistoty jsou průměrné náklady na výkon kontrolní činnosti za jednoho kontrolního pracovníka a den podle skutečnosti předcházejícího roku. Jistotu je majitel práva duševního vlastnictví nebo osoba, která prokázala právní zájem ve věci, povinen složit na účet dozorového orgánu do 15 dnů od podání podnětu. Nebude-li jistota ve stanoveném termínu složena, nemá dozorový orgán povinnost podnět prošetřit.⁷³

Dozor nad ochranou spotřebitele provádí Česká obchodní inspekce, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Krajská hygienická stanice, Státní veterinární správa, krajské veterinární správy, Městská veterinární správa v Praze, Živnostenské úřady.⁷⁴

Činnost celních dozorových orgánů je realizována výhradně ve formě kontroly a následného sankčního řízení, majitel práva nemá z řízení o přestupku prospěch a nemá možnost disponovat s předmětem řízení. Součástí nových kompetencí celní správy v oblasti duševního vlastnictví je rozhodování o zabránění zboží⁷⁵, jeho propadnutí⁷⁶, nebo jeho možného následného využití pro humanitární účely.⁷⁷

3.3.16. Zákon č. 121/2000 Sb.

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

„Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropské unie, zároveň navazuje na přímo použitelný předpis Evropské unie a upravuje

a) práva autora k jeho autorskému dílu,

b) práva související s právem autorským:

1. práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu,

2. právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu,

3. právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu,

4. právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho vysílání,

⁷³ § 8a zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, [cit. 2021-1-3], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-634>

⁷⁴ § 23 zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, [cit. 2021-1-3], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-634>

⁷⁵ část čtvrtá, hlava II, § 35, zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2021-1-3], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

⁷⁶ část čtyřicátá pátá, Hlava II, § 34, Zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2021-1-3], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

⁷⁷ část pátá, § 43, zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2021-1-3], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

5. právo zveřejnitel k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv,

6. právo nakladatele na odměnu,

c) právo pořizovatele k jím pořizené databázi,

d) ochranu práv podle tohoto zákona,

e) kolektivní správu práv autorských a práv souvisejících s právem autorským.⁷⁸

Autorský zákon definuje pojmy autorské dílo, oprávnění jeho zveřejnění, autorství, výjimky a omezení autorských práv. Zakotvuje nároky, které lze uplatnit v soudním řízení. Autorská práva se podle § 10 autorského zákona dělí na práva osobnostní a práva majetková. K ochraně autorských práv není třeba registrace.

Právo osobnostní dává autorovi rozhodnout o zveřejnění díla, právo na nedotknutelnost díla, osobovat si autorství, udělit svolení ke změně nebo zásahu do díla. Autorské právo zaniká smrtí autora. Ochrany proti užívání autorova díla se po jeho smrti mohou domáhat jeho osoby blízké, kolektivní správce nebo právnická osoba sdružující autory.⁷⁹

Výlučné právo majetkové je právem dílo užít a udělit souhlas k užití. Autorovi dílo náleží po dobu jeho života a sedmdesát let po jeho smrti. Ochrany proti užívání autorova díla se po jeho smrti mohou domáhat jeho osoby blízké, kolektivní správce nebo právnická osoba sdružující autory.⁸⁰

Práva související s právem autorským se dělí na kategorií, kam lze zahrnout umělecké výkony např. zpěváků a herců a na kategorií ostatní, která slouží k ochraně investic.

S autorskými právy lze volně obchodovat, předmět ochrany lze výhradně licencovat.⁸¹

O licenční smlouvě pojednává v základním ustanovení § 2358 Zákon občanský zákoník.

„(1) Licenční smlouvou poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu.

(2) Smlouva vyžaduje písemnou formu,

a) poskytuje-li se licence výhradní, nebo

⁷⁸ § č. 1, zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, [cit. 2021-1-3], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121>

⁷⁹ § 11, zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, [cit. 2021-1-3], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121>

⁸⁰ § 12 - § 25a, zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, [cit. 2021-1-3], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121>

⁸¹ § 67, zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, [cit. 2021-1-3], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121>

b) má-li být licence zapsána do příslušného veřejného seznamu.

(3) Licence k předmětu průmyslového vlastnictví zapsanému do veřejného seznamu je účinná vůči třetím osobám zápisem do tohoto seznamu.“⁸²

Pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem se vztahuje zvláštní ustanovení § 2371 Zákona občanský zákoník, o využití autorského díla. „Smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva autorské dílo užít v původní nebo zpracované či jinak změněné podobě, a to určitým způsobem nebo všemi způsoby užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném.⁸³ Vlastník autorského práva má právo mít kontrolu nad způsobem užívání svého majetku. Rozhoduje o pořizování kopií, předvádění na veřejnosti, vydávání, vysílání a jeho užívání. Může se stát zdrojem příjmů, protože lze žádat licenční poplatky za jeho užívání. Soudem věcně příslušným pro spory vyplývající z autorského zákona je krajský soud.

3.3.17. Zákon č. 355/2014 Sb.

Zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví (dále jen „zákon o působnosti celní správy“). Jedním z důvodů pro změnu zákona byla potřeba adaptace tuzemského právního řádu na Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013, které nahradilo dosavadní Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003. Změna reagovala na problémy spojené s dozorem nad ochranou práv duševního vlastnictví orgány celní správy, v rámci ochrany spotřebitele, které byly v dřívější právní úpravě přesně specifikovány. Dalším důvodem byla snaha o přenesení odpovědnosti na držitele práv, jejich zainteresovanost ve vedeném řízení, přenesení nákladů na držitele práv a o možnost vedení řízení o zničení zboží zjednodušeným postupem. Výkon působnosti, dle zákona o působnosti celní správy, vykonávají celní úřady. Místně příslušným celním úřadem pro vydání rozhodnutí o přijetí opatření je Celní úřad pro Královéhradecký kraj. Definuje, které zboží se rozumí zbožím na vnitrostátním trhu a které zboží nepodléhá na území EU celnímu dohledu.

⁸² § 2358 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2021-1-3], dostupné [online] na <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p423>

⁸³ § 2371 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2021-1-3], dostupné [online] na <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p423>

„Předmět úpravy

(1) Tento zákon upravuje působnost orgánů Celní správy České republiky (dále jen „celní správa“) v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, a to k výkonu

a) opatření v součinnosti s osobou, která je oprávněna vymáhat právo duševního vlastnictví,

b) dozoru nad dodržováním povinností a zákazů v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví.

(2) Působnost podle odstavce 1 je vykonávána

a) na vnitrostátním trhu,

b) při celním dohledu, a to v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské unie upravující působnost celních orgánů v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví).“⁸⁴

Prodejem padělků vznikají obrovské škody vlastníkům těchto práv, na které se nabalují úniky na cle, na DPH a na daních, které by byly v případě legálního prodeje uhrazeny registrovaným prodejcem státu. Tato činnost je prováděna organizovaně a doprovází ji další protiprávní jednání, nejčastěji například praní špinavých peněz, obchod s drogami, kuplířství a podobně.⁸⁵ Celní správa práva duševního vlastnictví nevymáhá přímo, ale poskytuje oprávněným osobám pozici pro jejich vymáhání díky kompetenci, kterou je zboží podezřelé z porušení práva duševního vlastnictví zadržet.⁸⁶ Oprávněná osoba může svá práva vymáhat soudně.⁸⁷

4. Vlastní práce – celní správa

Celní správa je dnes jiná, než bývala, a to zejména proto, že už dávno neplatí, že její jedinou kompetencí je clo. Rozsah dnešních kompetencí je obrovský, celní správa musela rezignovat na schopnost vyškolit univerzálního celníka, který by obsáhl všechny agendy a která byla dříve samozřejmostí. Agenda celní, spotřebních daní, duševního vlastnictví, hazard, výkonové zpoplatnění, kompetence v dopravě, nelegální zaměstnanost,

⁸⁴ § 1 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-10-31], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

⁸⁵ zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2021-1-31], <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-253>

⁸⁶ § 13 zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu [cit. 2021-1-31], <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-253>

⁸⁷ § 26 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

elektronická evidence tržeb,.. je široké pole působnosti, a to jsou zde zmíněny jen klíčové kompetence. Celní správa je ozbrojeným bezpečnostním sborem, zaměstnává téměř 4 500 celníků, kteří jsou ve služebním poměru.⁸⁸

Významnou kompetencí celní správy je postavení policejního orgánu při vedení trestního řízení. „*Pověřené celní orgány mají postavení policejního orgánu v řízení o trestných činech spáchaných porušením celních předpisů a předpisů o dovozu, vývozu nebo průvozu zboží, dále o trestných činech spáchaných porušením právních předpisů při umístění a pořízení zboží v členských státech Evropských společenství, pokud je toto zboží dopravováno přes státní hranice České republiky, a v případech porušení předpisů daňových, pokud jsou celní orgány správcem daně, podle zvláštních právních předpisů*“.⁸⁹ Pro prokázání podstaty trestného činu je celní správa oprávněna používat například odposlechů, informátorů, sledovat osoby či věci. Policie ČR pak zahájí vyšetřování a v případném trestním řízení podává státnímu zástupci žalobu k rozhodnutí.⁹⁰

4.1. Vývoj profesního vzdělávání

Doklady o existenci celníků najdeme už i v Písmu svatém. Například v Novém zákoně, v Evangelii sv. Matouše je zmínka o hostině Krista u celníka Matouše.⁹¹ Celní řemeslo patří k nejstarším povoláním vůbec. Bibličtí celníci byli výběřčími cla v Judei pro Řím. Toto povolání a samozřejmě jeho provozovatelé, celníci, byli svým židovským okolím opovrhováni.

Celníci se řídili tehdejšími celními zákony (č. 114/1927 Sb.). Byla jím poměrně rozsáhlá sbírka zákonů, která kromě základních zásad popisovala pro organizaci celní správy povinnosti platit clo, povinnosti při celním řízení, vymezovalo řízení celního dozoru, možnost opravných prostředků a trestní ustanovení. Nový celní zákon měnil organizaci celní služby, překonal podobné zákony jiných států.

⁸⁸ Čerpáno z www.celnisprava.cz, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na: <http://www.dusevni-vlastnictvi.cz/index.php/cz/dusevni-vlastnictvi>

⁸⁹ § 12 odst. 2 písm. d), zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-8-31], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

⁹⁰ § 158 odst. 1, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2021-1-31], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

⁹¹ Spolek celníků ČR, dostupné [online] na: <https://sccr.estranky.cz/clanky/archiv-aktualit/21.-zari-2020---svatek-sv.-matouse.html>, [cit. 2020-8-31],

- 1918 až 1948

Po vzniku Československé republiky platil, až na nepatrné změny a doplnění, rakousko-uherský celní řád, vydaný v Říšském zákoníku rakouském (Reichsgesetzblatt)⁹². Nejvyšší institucí celní správy bylo Ministerstvo financí. Dne 20. února 1919 byl vydán zákon o celním území a vybírání cla, který opravňoval stát kontrolovat dovážené a vyvážené zboží, celní řízení vybírat celní dávky. Transformací prošla finanční stráž, v roce 1919 byla rozdělena na dva sbory, na sbor pohraniční finanční stráže a pochůzková kontrola pro vnitrozemí.

Titul Reichsgesetzblatt für die im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder

Autor [Austro-Hungarian Monarchy](#)

Vydavatel Kaiserlich-Königliche Hof- und Staatsdruckerei, 1892⁹³

Příprava příslušníků finanční stráže a celních úředníků obnášela pouze proškolení nových předpisů přednosta celních úřadů. Až po vydání československého celního zákona v roce 1927⁹⁴ vznikla potřeba nové odborné přípravy, kde by celníci získávali odbornosti v oblasti celního práva, celního tarifování a zbožíznalství. Už tehdejší ministerstvo financí začalo tvořit tlak, aby byl vytvořen ucelený systém přípravy celníků. V této době byla odborná kvalifikace celníků svěřena zemským finančním úřadům. Výuka byla pro rozdělena do různých úrovní, základní kurz byl zaměřen na nově přichodící zaměstnance, vyšší celní zkoušky byly určeny pro celníky zastávající náročnější činnosti, jako byli samostatní vyclívači, celní tajemníci a ředitelé.

Začleněním celnic do finančních referátů okresních národních výborů a zrušením finanční stráže přestala odborná příprava celníků prakticky existovat a s novými předpisy se musel každý zaměstnanec seznámit sám. Občas sice docházelo ke školení, ale ta byla zaměřena hlavně politicky.

- 1952 až 1968

Obnovená celní správa spadala pod ministerstvo zahraničního obchodu. V roce 1952 byla oživena potřeba kvalifikační přípravy celníků. Vzdělávání celníků však nenavázalo na tehdejší základní a vyšší celní zkoušky, ale spočívalo pouze v organizování kurzů

⁹². rakousko-uherský celní řád, [cit. 2020-7-30], dostupné [online] na: https://books.google.cz/books/about/Reichsgesetzblatt_f%C3%BCr_die_im_Reichsrath.html?hl=cs&id=E44NAAAAIAAJ&redir_esc=y

⁹³Reichsgesetzblatt für die im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder, [cit. 2020-6-15], dostupné [online] na: https://books.google.cz/books/about/Reichsgesetzblatt_f%C3%BCr_die_im_Reichsrath.html?hl=cs&id=E44NAAAAIAAJ&redir_esc=y

⁹⁴ zákon č. 114/1927 Sb. Celní zákon ze dne 14. července 1927 znění účinné od 1. 1. 1928 do 31. 7. 1954, [cit. 2020-6-15], dostupné [online] na: <http://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgi3v6mjrgqwt>

jazykových a týdenních kurzů na proškolení celních předpisů. Protože se ve znárodněném hospodářství jevila fiskální funkce cla jako nepotřebná, odborná příprava v oblasti tarifování zboží, zbožíznalství, vyměřování i vybírání cla byla opomíjena. Pro každodenní výkon služby se stalo nezbytným organizování pracovních porad na jednotlivých celnicích.

- 1968 až 2012

Ze závazků plynoucích ČSSR ze všeobecné dohody o clech a obchodu WTO (světová obchodní organizace, dříve GATT) a z členství v Radě pro celní spolupráci plynuly stále vyšší nároky na úkony prováděné celní správou. Tím vznikla nutnost v krátké době celníky odborně připravit a nové kompetence, na kontrolu a zpracování nových celních dokladů a s tím souvisejících agend. V roce 1968 byla zahájena výuka prvního běhu celního kurzu, která byla rozdělena na dvě části, na předpisovou a praktickou. Tímto byla zahájena éra kvalifikační přípravy celníků, která až na určité organizační změny a obsahové náležitosti setrvává do dnes. V sedmdesátých a osmdesátých letech stály před celní správou nové úkoly a ty kladly požadavky na rozvoj a vědomostní dovednosti celníků. Bylo nutné zajistit jazykovou přípravu, semináře pro vedoucí pracovníky a speciální kurzy.

Nová politická situace po listopadu 1989 si vynutila změny v celém správním aparátu státu. Rozhodnutím ministra zahraničního obchodu koncem roku 1992 byla ústřední celní správa se všemi svými podřízenými složkami převedena z působnosti federálního ministerstva zahraničního obchodu do působnosti federálního ministerstva financí. V lednu 1993 vzniká samostatná Celní správa České republiky, celníci jsou podřízeni Ministerstvu financí České republiky. Vznikají nové přechody – celnice na hranicích se Slovenskou republikou. Mění se barva a střih uniforem – ze zelené do modro šedé kombinace. Organizační strukturu tvoří Generální ředitelství cel, Celní ředitelství (8) a celní úřady (54). 1.5. 2004 při vstupu ČR do Evropské unie došlo k převzetí první, dříve necelnické kompetenci, výběru a správy spotřebních daní.

- 2013 až 2019

V roce 2013 byla třístupňová struktura celní správy změněna na dvoustupňovou. S tím přišlo i na zrušení některých pracovišť celních úřadů.

Zanikly hraniční celní úřady, krom celního úřadu na letišti Praha – Ruzyně, celní správa ukončila pravidelné kontroly překročení vnějších hranic. Schengenský hraniční kodex vymezuje pojem hraniční přechod jako místo určené pro překračování vnějších hranic státu. Za hraniční přechody jsou považována místa vymezená mezinárodní smlouvou, patří

sem i mezinárodní letiště. Úprava legislativy ohledně zřizování hraničních přechodů je řešena vnitrostátní legislativou.⁹⁵

Adolf Šalek ve svém příspěvku v knize Průvodce dějinami celnictví v českých zemích (Šalek), uvádí: „Mezi takovou, dnes již téměř „zapomenutou celníčinu“, patřící potravní daň na čáře, známá pod lidovým označením „akcíz“. Tuto nepřiliš oblíbenou službu vykonávali příslušníci finanční stráže, později i úředníci důchodkové kontroly, kteří společně s celními úředníky krátce po vzniku Československé republiky zajišťovali v organizační struktuře ministerstva financí výkon celní a daňové správy. V této souvislosti sice rozlišujeme kategorie zaměstnanců na celní úředníky a příslušníky finanční stráže (v hierarchii tehdejšího státního aparátu měly rozdílné postavení), ale jinak se služební výkony obou složek, s ohledem na vykonávané činnosti, celkem významně překrývaly.“⁹⁶

4.2. Transformace celní správy

Od 1.1.2013 prošla celní správa ČR dalším, složitým procesem transformace a organizačních změn. Celní správě byly přiděleny další kompetence.

Orgány Celní správy České republiky

„(1) Celní správa České republiky (dále jen „celní správa“) je soustavou správních orgánů a ozbrojeným bezpečnostním sborem.

(2) Jako orgány celní správy se zřizují Generální ředitelství cel a celní úřady, které jsou správními úřady a organizačními složkami státu.

(3) Generální ředitelství cel je podřízeno Ministerstvu financí (dále jen „ministerstvo“). Celní úřady jsou podřízeny Generálnímu ředitelství cel.“⁹⁷

Celníci vykonávají službu na základě zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků ozbrojených sborů. Pověřený celní orgán (GŘC) v souladu s ust. § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961, trestní řád, ve spojení s ustanovením § 3 odst. 3 zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, má v řízení o trestných činech postavení policejního orgánu.⁹⁸

⁹⁵ Čerpáno z: Základní profesní vzdělávání, dne 23.9.2019, školitel: mjr. Mgr. Radka Kovářiková Koucká

⁹⁶ BOHÁČEK, M., SEDLÁČEK, V., PATOČKA, R., Průvodce dějinami celnictví v českých zemích, PBtisk. a.s., Příbram, 2017 [cit. 2020-6-15].

⁹⁷ § 1 odst. 1,2,3, zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2020-6-15], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-17>

⁹⁸ Metodika a postupy prosazování práv z duševního vlastnictví u jednotlivých orgánů veřejné správy české republiky, v jejichž působnosti je prosazování práv z duševního vlastnictví, [cit. 2020-6-15], dostupné [online] na: <http://www.dusevni-vlastnictvi.cz/index.php/cz/dusevni-vlastnictvi>

Celní úřady jsou pověřeny prováděním dohledu nad:

- „1. osobami, o kterých existuje důvodné podezření, že porušily právní předpisy druhé smluvní strany,*
 - 2. dopravními prostředky a kontejnery, o kterých existuje důvodné podezření, že byly, jsou nebo mohou být použity v rozporu s právními předpisy druhé smluvní strany,*
 - 3. pohybem zboží, o kterém je známo, že by mohlo způsobit podstatné porušení právních předpisů druhé smluvní strany,*
 - 4. místem, o kterém je známo, že je spojeno s porušováním právních předpisů druhé smluvní strany,*
- b) přijímá po dohodě s celními orgány jiných států nezbytná opatření umožňující, aby se s vědomím a pod kontrolou orgánů celní správy nezákonné nebo podezřelé dodávky obsahující nebezpečné látky a věci dostaly na místo určení v neporušené formě nebo úplně nebo částečně zaměněné,*
- c) z pověření ministerstva plní funkci kontaktního orgánu při vymáhání některých finančních pohledávek a provádí mezinárodní pomoc při správě daní.“⁹⁹*

Celní úřady plní i úkoly založené na rozvoji mezinárodní spolupráce, které nezřídka kdy vyplývají z mezinárodních smluv, kterými je ČR vázána a ze členství ČR v mezinárodních organizacích.

4.2.1. Celní řízení

Je pověřena vyměřováním a výběrem cla ze zboží dováženého ze zemí, které nejsou členy EU. Oddělení celního řízení rozhoduje v souladu s celními předpisy EU o propuštění zboží na území EU, podle kterých je přidělováno zboží některé z celně schválených určení nebo propuštění zboží do některého z celních režimů, stanovuje a vybírá za zboží celní dluh. Celní správa má pravomoc rozhodnout o tom, které zboží lze vyvézt z EU, nebo které lze přes území EU provážet, dohlíží, zda jsou dodržovány omezení a zákazy. Clo se vyměřuje a vybírá na základě celního prohlášení, v ČR je přibližná výše vybraného cla za období jednoho roku zhruba 9 miliard Kč. Z vybraného cla se do státního rozpočtu dostane 20%, většina, 80% náleží do rozpočtu EU. V ČR je většina dovozového zboží propuštěna do režimu tranzitu, protože ČR sousedí jen se státy EU, výjimku tvoří

⁹⁹ § 8 odst. 4 písm. a) zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, [cit. 2020-6-15], dostupné [online]: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-17>

mezinárodní letiště. Při vývozu zboží mimo EU provádí finální celní řízení stát dovozu. Vykonává dohled nad zbožím z dovozu, vývozu nebo zpětného vývozu. Při prováděných kontrolách podezřelé zboží identifikuje, zadrží, nepropustí na trh, plní úkoly z oblasti celní a zahraniční politiky.¹⁰⁰

4.2.2. Spotřební daně

Pod správu spotřebních a energetických daní patří daňové řízení o minerálních olejích, o dani z tabákových výrobků a surového tabáku, daň z lihu, z piva, z vína a meziproduktů, daně z elektřiny, z pevných paliv, ze zemního plynu a některých dalších plynů. Vykonává kontrolu společné zemědělské politiky EU, je správcem spotřebních daní, a to bez ohledu na to, zda jsou předmětem dovozu nebo vývozu nebo tuzemské výroby či spotřeby. Patří sem i rozhodování při povolovacím řízení ohledně daňových skladů a kontrolou dodržování stanovených podmínek při jejich provozování, vydávání tabákových nálepek a kontrolních pásek při povinném značení lihu včetně kontrol, dohled při přepravě zboží v rámci EU podléhající spotřebním daním. Výběrem daní ze spotřeby je státní rozpočet ročně navýšen o přibližně 165 miliard Kč.¹⁰¹

4.2.3. Intrastat

Podnikatelům, kterým v období jednoho roku převezou přes hranice zboží v hodnotě vyšší, než 12 milionů Kč, vzniká povinnost o tom informovat Český statistický úřad. Dotčení podnikatelé provádí hlášení přes speciální odkaz uvedený na www.celnisprava.cz. Celní správa prověřuje, zda podnikatelé tuto povinnost splnili.¹⁰²

4.2.4. Mýtné

Celním orgánům je svěřena pravomoc kontroly plateb mýtného při použití dálnic a zpoplatněných silnic vozidly nad 3,5 tuny a zaplacených poplatků za jízdu osobních vozidel a autobusů po zpoplatněných komunikacích. V silničním provozu je kladen důraz na dodržování podmínek při přepravě nebezpečných látek – kontrola ADR, dodržování povinných přestávek u řidičů kamionů, vážení nákladních vozidel při přepravě nákladů.

¹⁰⁰ Celní správa ČR, [cit. 2020-6-15], dostupné [online]: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/celni-sprava.aspx>

¹⁰¹ Celní správa ČR, [cit. 2020-6-15], dostupné [online]: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/celni-sprava.aspx>

¹⁰² Celní správa ČR, [cit. 2020-6-15], dostupné [online]: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/celni-sprava.aspx>

Dále je celní správa pověřena výběrem a vymáháním nezaplacených pokut, které byly uloženy v blokovém řízení Policií ČR, poplatků za znečišťování a odběr podzemních vod a dalších pokut a poplatků, které byly subjektům uloženy správními orgány a nebyly dobrovolně uhrazeny.¹⁰³

4.2.5. Kontrola hazardu

Při kontrole hazardních her a dodržování zákazu reklamy na nepovolené nebo neohlášené hazardní hry je celní správou prověřováno dodržování zákonných povinností provozu heren, kasin, nepovolených her na internetu, nelegálních hracích automatů a dodržování zákazů reklamy na neohlášené nebo nepovolené hazardní hry.¹⁰⁴

4.2.6. Kontrola evidence tržeb

Při kontrole evidence tržeb je prověřováno, zda podnikatel po přijetí platby za zboží nebo službu v hotovosti zaslal datovou zprávou správci daně údaje o platbě a zákazníkovi vystavil účtenku. Celníky jsou pořizovány kontrolní nákupy, při kterých jsou na vystavených účtenkách ověřovány správné identifikační údaje.¹⁰⁵

4.2.7. Kontrola přepravy

Ve vnitrozemí i na letištích provádí celní správa kontroly přepravy, aby byla potírána přeprava nejen drog, ale i látek používaných k výrobě drog, při dovozu a vývozu zbraní, výbušnin, střeliva, radioaktivního materiálu, chemických a biologických zbraní, vojenského materiálu a zboží dvojího využití kladen důraz na kontrolu omezení bezpečnostního charakteru.¹⁰⁶

4.2.8. CITES

Celní správa dohlíží na dodržování úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a výrobků z nich. Celní správa kontroluje, zda je dodržován u některých druhů i zákaz obchodu s nimi, u vybraných druhů je prověřováno povolení při obchodu s nimi při přechodu státních hranic.¹⁰⁷

¹⁰³ Celní správa ČR, [cit. 2020-6-15], dostupné [online]: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/celni-sprava.aspx>

¹⁰⁴ Celní správa ČR, [cit. 2020-6-15], dostupné [online]: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/celni-sprava.aspx>

¹⁰⁵ Celní správa ČR, [cit. 2020-6-15], dostupné [online]: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/celni-sprava.aspx>

¹⁰⁶ Celní správa ČR, [cit. 2020-6-15], dostupné [online]: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/celni-sprava.aspx>

¹⁰⁷ Celní správa ČR, [cit. 2020-6-15], dostupné [online]: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/celni-sprava.aspx>

4.2.9. Kontrola plateb v hotovosti

Při překročení hranic je celní správou prověřováno, zda cestující nepřeváží hotovost vyšší, než 10 000 EUR, nebo jejich ekvivalent, protože v případě převozu takovéto hotovosti přes hranice vzniká cestujícím ohlašovací povinnost. Celní správa dohlíží i na dodržování výše hotovostních plateb, které mohou být v ČR prováděny v maximální výši 270 000 Kč. Za překročení limitu platby v hotovosti uděluje celní správa sankce v podobě pokuty.¹⁰⁸

4.3. Ochrana práv duševního vlastnictví celními orgány

Další z kompetencí celní správy je ochrana a prosazování práv ochrany duševního vlastnictví. Ačkoli ochrana práv duševního vlastnictví může na první moment budit dojem tajemného a nepodchyceného odvětví, opak je pravdou, soubor těchto práv je moderním a dynamickým právním odvětvím. Zákonodárci se jak na úrovni mezinárodní, tak na úrovni EU, ale i na úrovni národní snaží, aby systém zůstal pružný a byl aktualizován vůči vztahu k novým technologiím. Zůstává otázkou, proč berou všechny podnikatelské subjekty velmi vážně zákony daňové, řeší otázky například pracovního práva, ale otázka duševního vlastnictví jimi zůstává často opomíjena.

Podnikatelé a obchodníci, kteří se domnívají, že práva k duševnímu vlastnictví mohou ignorovat, hrají nebezpečnou hru. Většina seriózních firem má majetek, který si chrání prostřednictvím některého z dostupných typů práv duševního vlastnictví. Ale i ti obchodníci a podnikatelé, kteří nechráně vlastní zájmy, měli by znát práva ochrany ostatních, aby se díky své neznalosti nedostali do obtíží.

„Pojem nehmotné statky se používají jako název platebního titulu pro označování účelu peněžních úhrad podle opatření ČNB, duševní vlastnictví používá zákon o zadávání zakázek, dohody o ochraně a spotřebě investic, obchodní zákoník a daňové zákony a pojem nehmotný majetek znají daňové zákony, účetní osnovy atd.“¹⁰⁹

Neznalost práv může vést i ke ztrátě svých hodnot, protože pro jejich ochranu neudělali nic a zpětně se je pak snaží vymoci prostřednictvím nákladných soudních sporů. Nebo naopak díky neznalosti poruší chráněná práva společnosti jiné a zaplatí za svou chybu částkou, která může být i zničující.

¹⁰⁸ Celní správa ČR, [cit. 2020-6-15], dostupné [online]: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/celni-sprava.aspx>

¹⁰⁹ Hofbauer, K., Duševní vlastnictví, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Fakulta sociálně ekonomická, [cit. 2020-6-15],

4.3.1. Zásahy celní správy při ochraně práv duševního vlastnictví

Zásahy celní správy, týkající se ochrany práv duševního vlastnictví, lze rozdělit na oblasti:

Přijímání opatření bránících porušování práv duševního vlastnictví podle:

- Unijní právní úpravy, která se týká zboží podléhajícím celnímu dohledu při dovozu, vývozu a tranzitu, vůči třetím zemím
- Národní právní úpravy, která je adaptačním předpisem k Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 a upravuje kompetence celní správy na vnitrostátním trhu
- Některé úkony trestního řízení
- Monitoring internetového prostředí oddělením celní správy Referát internetové kriminality¹¹⁰

4.3.2. Referát internetové kriminality

Celní správa dokumentuje i oblast internetové kriminality sbírá informace o protiprávních aktivitách páchaných prostřednictvím internetové sítě v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví. Jako dlouhodobé cíle si celní správa zadala zvýšení objasňenosti porušování právních předpisů ve světě internetu, snížení intenzity počtu protiprávně jednajících osob, kteří mají pocit anonymity a pocit relativní nepostižitelnosti svého nezákonného jednání.

Již několikátým rokem se nejen Česká republika potýká s těžce postihnutelným prodejem zboží porušující práva duševního vlastnictví prostřednictvím internetu. Vzhledem k neomezenosti webového prostředí, jeho zdánlivé anonymitě a obtížné dohledatelnosti skutečného pachatele, se internet postupem času stal dokonalým prostředím pro inzerci, nabídku, poptávku, zprostředkování či samotný prodej zboží porušující práva duševního vlastnictví. Internet se problematikou prodeje padělků potýká hned v několika formách. Může se jednat o tzv. „dropshipping“, kdy na internetu jsou inzerovány obrázky originálních výrobků zboží, stažené pravděpodobně z oficiálních webových portálů prodejců, avšak při objednání zboží je pak padělek objednaného originálního výrobku kupujícímu zprostředkovaně přeposlán z Číny, nebo z jiného

¹¹⁰ Celní správa ČR, [cit. 2020-6-15], dostupné [online]: <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-dusevniho-vlastnictvi/Stranky/default.aspx>

třetizemního státu. Dalším trendem v oblasti prodeje padělků prostřednictvím internetu jsou sociální sítě, především facebookové uzavřené skupiny, vytvořené za účelem nabídky tohoto zboží. Na internetu se pak objevují faktické fotografie nabízejícího zboží. Nejčastěji inzerující objedná větší zásilku zboží v jednom dodání různých velikostí a ty následně začne inzerovat (nejčastěji inzerující rovnou do informací o skupině uvede, že kupující je obeznámen se skutečností, že nekupuje originální výrobky). V neposlední řadě se celní správa potýká s prodejem padělků prostřednictvím internetu na existujících webových portálech, které bývají založené na fiktivní obchodní společnosti. Důležitým aspektem této činnosti nejčastěji bývá společnost, která je skutečně zahraniční, nebo se jako zahraniční tváří (s anoncováním webové stránky např. s koncovkou .com, .eu, atd.), avšak obchodní společnost je ve skutečnosti založena v České republice. V rámci trestního řízení bylo ve spolupráci se zahraničními orgány vynucující právo zrealizováno u několika případů prodeje padělků textilu prostřednictvím českých webových stránek, a to jak českým subjektům, tak i zahraničním. Dále bylo zrealizováno několik případů, které byly zaměřeny na maloprodejce zboží prostřednictvím uzavřených facebookových skupin. Trestní řízení pověřeným orgánem celní správy bylo vedeno v případech prodeje textilu, doplňků a parfémů zadržovaných na tržnicích. Z hlediska záchytů zboží ve stánkovém prodeji a tržnicích se problematika porušování práv duševního vlastnictví může jevit zejména jako soukromoprávní záležitost, nicméně se objevuje spousta faktorů, které poukazují na skutečnost, že poskytnutí dostatečné součinnosti a podpory (podílení se na potírání této protiprávní činnosti) osobám oprávněným k vymáhání těchto práv, je důležitým zájmem státu. Dle vyjádření různých celosvětových organizací, bojujících proti organizovanému zločinu, je prokazatelnou skutečností, že valná většina zločineckých organizací svou činnost financuje z prostředků získaných právě výrobou, dovozem, vývozem a prodejem zboží porušující práva duševního vlastnictví.¹¹¹

Identifikovaným trendem současnosti s vysokou mírou nebezpečnosti je nabídka a prodej padělaných nebo k prodeji neschválených potravin, potravinových přípravků a pesticidů či přípravků pro ochranu rostlin, kdy v těchto případech lze spatřovat významné riziko s ohledem na ohrožení zdraví¹¹², biokultur a životního prostředí.¹¹³

¹¹¹ Celní správa ČR, [cit. 2020-5-5], dostupné [online]: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/kontakty/Stranky/internetova-kriminalita.aspx>

¹¹² Čerpáno z: Základní profesní vzdělávání, dne 27.9.2019, školitel por. Mgr. Martin Kašpar

¹¹³ Celní správa ČR, [cit. 2020-6-5], dostupné [online]: <http://copis.cs.mfcr.cz/DVPripady>

4.3.3. COPIS

Celním úřadům jsou všechna rozhodnutí o žádostech o přijetí opatření oznamována prostřednictvím aplikace COPIS. Celní úřad pro Královéhradecký kraj má povinnost za celou českou republiku zaznamenávat do aplikace požadované informace po obdržení či schválení žádosti, a to neprodleně.¹¹⁴

Útvary celní správy, které přijmou opatření dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 a zákona o působnosti orgánů celní správy, mají povinnost požadované informace do aplikace COPIS zaznamenávat nejpozději do třetího pracovního dne od přijetí opatření. V případě přijetí opatření z moci úřední, tj. před schválením žádosti, jsou útvary celní správy povinny požadované informace do aplikace COPIS zaznamenat bez odkladu.¹¹⁵

Útvary celní správy, které přijmou opatření podle zákona trestní řád, mají povinnost zápisy prováděné v souvislosti s průběhem trestních řízení, která byla zahájena jinak, než z podnětů odboru Celního řízení, odboru Dohledu, nebo odboru Dohledu a kontrol CÚ Praha Ruzyně, zaznamenat do aplikace COPIS v okamžiku ukončení trestního prověřování. Pokud jsou podněty předány z odborných útvarů Pátrání, tyto případy se do aplikace COPIS nezaznamenávají. Záchyty případů zadržitého zboží v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013, čl. 2 jsou pověřeni pracovníci celní správy povinni odeslat do COPIS.EU, neprodleně po změně stavu případu.

Komunikace s COPIS EU Systém COPIS podporuje oboustrannou výměnu informací. Jeho jednoznačnou výhodou pro práci s COPIS je schopnost vyhledávat podobné řetězce a dokáže tak pomoci uživateli v situaci, kdy si není jist přesným zněním. V současné verzi je zapracováno mazání osobních údajů u žádostí dle Nařízení č. 608/2013. Osobní údaje, včetně vložených příloh k žádostem, jsou mazány po uplynutí (6 měsíců od skončení platnosti nebo zrušení žádosti).¹¹⁶ Za správnost vkládaných a evidovaných dat v aplikaci COPIS odpovídají ty útvary celní správy, které zadržely zboží podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví.

Údaje „Hodnota zboží“ nebo jen „hodnota“ zrcadlí o cenu zboží stanovenou zapisujícími celníky. Cena je určována například podle příslušných WEB stránek a měla by vyjadřovat

¹¹⁴ Celní správa ČR, [cit. 2020-6-1], dostupné [online]: <http://copis.cs.mfcr.cz/Messaging>

¹¹⁵ Celní správa ČR, [cit. 2020-6-1], dostupné [online]: <http://copis.cs.mfcr.cz/Doc/Index>

¹¹⁶ Celní správa ČR, [cit. 2020-6-5], dostupné [online]: <http://copis.cs.mfcr.cz/Ciselniky>

hodnotu originálního zboží, za kterou se běžně toto zboží prodává spotřebiteli na vnitřním trhu, v krajních případech je hodnota originálního zboží odhadnuta na základě vlastní zkušenosti zapisujícího celníka s předmětnou komoditou. Většina zápisů obsahuje jednotlivé položky s různými ochrannými známkami rozdělenými, dle jednotlivých kategorií zboží. Každá zapsaná položka je jedinečný záznam složený z data zápisu do aplikace, kategorie zboží a označení práva.¹¹⁷

4.4. Opatření v rámci celního dohledu

U opatření v rámci celního dohledu (část třetí, zákona o působnosti celní správy) se v rámci přihlídnutí k Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013, výslovně počítá s tím, že si jednotlivé členské státy přizpůsobí právní úpravu místním podmínkám, například oblast sankčního řízení.¹¹⁸

Změna rozhodnutí, která se netýká práv duševního vlastnictví

„(1) Určený celní úřad změní rozhodnutí o schválení žádosti, pokud se tato změna netýká práv duševního vlastnictví, a to

a) na žádost držitele rozhodnutí, nebo

b) z moci úřední, pokud došlo ke změně údajů uvedených v rozhodnutí.

(2) Prvním úkonem určeného celního úřadu ve věci změny rozhodnutí podle odstavce

I písm. b) může být vydání rozhodnutí.“¹¹⁹

Při zadržení, nebo pozastavení propuštění zboží, je osoba, která má zboží v držení, poučena o právních důsledcích, které vyplývají z postupu o zničení zboží. Celním úřadem je sepsán kontrolní protokol. Tato osoba je dále poučena, že se zbožím nesmí nakládat, krom jeho držení či skladování. Celní úřad je oprávněn z moci úřední rozhodnout o tom, že zboží nechá uskladněné u osoby, které bylo zboží zadrženo. Rozhodnutím je takové osobě uložen zákaz nakládání se zbožím, krom skladování. V případě ukončení zadržení zboží celní úřad zboží vrátí osobě, které bylo zadrženo. Za zadržení zboží je považováno i předání zboží podezřelého z porušení práv duševního vlastnictví celnímu úřadu, které bylo zadrženo jiným orgánem veřejné moci.¹²⁰

¹¹⁷ Celní správa ČR, [cit. 2020-6-5], dostupné [online]: <http://copis.cs.mfcr.cz/Messaging>

¹¹⁸ Ve smyslu ustanovení čl. 30 nařízení č. 608/2013 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013, [cit. 2020-6-5], dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32013R0608>

¹¹⁹ § 21 zákon č. 355/2014, o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹²⁰ § 22 zákon č. 355/2014, o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

Rozdíl mezi opatřením na vnitrostátním trhu a opatřením zboží při celním dohledu je takový, že při celním dohledu se jedná, krom zadržení zboží, i o pozastavení propuštění zboží. V případech, kdy celní úřad postupuje podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013, je vykonáván bez ohledu na práva třetích osob.¹²¹

Vyhláška č. 358/2014 Sb., k provedení některých ustanovení zákona o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 358/2014 Sb.“)

Aby bylo možno přijmout opatření na vnitrostátním trhu, osoba musí vyplnit Žádost o přijetí opatření, která je přílohou č. 1 vyhlášky č. 358/2014 Sb. Za opatření je na vnitrostátním trhu považováno poskytnutí ochrany práv držitele rozhodnutí pro vnitrostátní trh, které je provedeno v dané situaci stažením určitého zboží z trhu za podmínek stanovených zákonem.

„§ 2 Skutečnosti umožňující přijetí opatření na vnitrostátním trhu

(1) Skutečnosti umožňující přijetí opatření na vnitrostátním trhu jsou údaje,

a) které se týkají zboží na vnitrostátním trhu,

1. se kterým je nakládáno se souhlasem držitele práva duševního vlastnictví, nebo

2. které podle zjištění žadatele porušuje právo duševního vlastnictví, a

b) u kterých lze důvodně předpokládat jejich využitelnost pro účely přijetí opatření na vnitrostátním trhu.

(2) Výčet skutečností umožňujících přijetí opatření na vnitrostátním trhu je uveden ve vzoru žádosti o přijetí opatření na vnitrostátním trhu.“¹²²

Řízení o opatření na vnitrostátním trhu zákon o působnosti celní správy zavádí pojem „oprávněná osoba.“¹²³

„Oprávněná osoba může podat do 4 pracovních dnů ode dne oznámení podle odstavce 1 žádost o přijetí opatření na vnitrostátním trhu. Určený celní úřad rozhodne o této žádosti do 2 pracovních dnů ode dne jejího obdržení. Lhůta pro podání žádosti o přijetí opatření

¹²¹ § 22 zákon č. 355/2014, o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹²² § 21 zákon č. 355/2014, o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹²³ § 123 odst. 2 vyhláška č. 358/2014, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-358>

*na vnitrostátním trhu je zachována, je-li nejpozději v poslední den lhůty žádost podána u určeného celního úřadu.*¹²⁴

V případě žádosti o změnu rozhodnutí pro vnitrostátní trh se pro podání žádosti použije předepsaný vzor (příloha č. 2). Ke změně rozhodnutí bude použito určeným celním úřadem subsidiárně správní řád.¹²⁵ Tento zákon upravuje formu a vedení evidence padělků. Vzor formuláře pro organizace, kterým jsou bezúplatně převedeny padělky pro humanitární účely nemá předepsanou formu, má pouze předepsané náležitosti.¹²⁶ Žádost o přijetí opatření musí být podaná a podepsaná oprávněnou osobou.¹²⁷

Předmětné zboží musí být jednoznačně identifikovatelné ohledně jeho vlastností, kterých výčet upravuje prováděcí vyhláška č. 358/2014 Sb. Rozhodnutí pro vnitrostátní trh lze změnit, pokud došlo ke změnám údajů uvedených v rozhodnutí.¹²⁸ Vzhledem k tomu, že je na vůli držitele, zda chce, aby mu byla celní správou poskytována ochrana, na návrh držitele rozhodnutí určený celní úřad rozhodnutí zruší.¹²⁹ Možnost zrušit rozhodnutí pro vnitrostátní trh z moci úřední má určený celní úřad, pokud zjistí, že nejsou splněny zákonné podmínky pro vydání rozhodnutí. Držitel rozhodnutí je předem vyzván k jejich splnění.¹³⁰

4.5. Opatření na vnitrostátním trhu

„Celní úřad při výkonu dozoru v oblasti nakládání se zbožím na vnitrostátním trhu zadrží

a) zboží podezřelé z porušení práva duševního vlastnictví, s výjimkou zboží podléhajícího zkáze, pro které nebylo vydáno rozhodnutí pro vnitrostátní trh, nebo

¹²⁴ § 16 odst. 2 zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹²⁵ § 101 zákon č. 500/2004 Sb., správního řádu, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>

¹²⁶ vyhláška č. 358/2014 Sb., Vyhláška k provedení některých ustanovení zákona o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-358>

¹²⁷ § 37 zákon č. 500/2004 Sb., zákon č. 500/2004 Sb., správního řádu, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>

¹²⁸ § 101 zákon č. 500/2004 Sb., správního řádu, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>, § 9 Zák. č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹²⁹ § 10 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹³⁰ § 11 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví,[cit. 2019-11-20]dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

b) zboží, u něhož lze důvodně předpokládat, že je s ním nakládáno v rozporu s podmínkami bezúplatného převodu k humanitárním účelům. ¹³¹

Celní úřad je oprávněn před zadržením zboží vyzvat oprávněnou osobu k poskytnutí údajů ke zboží, které umožňují jeho zadržení. Celní úřad pak osobě, která má zboží v držení, předá informaci o jeho zadržení a tuto osobu poučí o důsledcích zničení zboží, v případě zjednodušeného řízení. O průběhu kontroly a zadržení zboží je sepsán protokol, který je celním úřadem zaslán nejpozději následující pracovní den osobě, které bylo zboží zadrženo.¹³²

Zboží podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví může být zadrženo, i když pro něj nebylo vydáno rozhodnutí pro vnitřní trh. Nejdéle následující den po zadržení zboží má celní úřad povinnost zaslat osobě, o níž se předpokládá, že je osobou oprávněnou, informace o množství a povaze zadrženého zboží. Zadržené zboží je celním úřadem vráceno v případě, že nebyla v zákonné lhůtě podána žádost o přijetí opatření nebo v případě, že se nepodařilo zjistit osobu oprávněnou a celní úřad od orgánu dozoru neobdržel oznámení, že zadržené zboží může sloužit jako důkaz.¹³³

Zákon o ochraně spotřebitele primárně chrání spotřebitele před nákupem zboží porušujícího práva duševního vlastnictví, zákon 355/2014 Sb., chrání zájem vlastníka práv duševního vlastnictví. Zboží přitom bude jenom jedno, například tričko adidas, které nepodléhá celnímu dohledu – buď jej může zadržet dozorový orgán, který provede řízení, v jehož závěru uloží sankce, nebo jej zadrží celní úřad, který vyžaduje aktivní zapojení se vlastníka dotčeného práva duševního vlastnictví. Pokud je vlastník práv duševního vlastnictví nečinný, informuje celní úřad dozorový orgán, který může vést řízení podle zákona o ochraně spotřebitele.

V této souvislosti je dobré si uvědomit, že žalobu na určení, že zboží porušuje práva duševního vlastnictví lze podat nezávisle na zásahu celního orgánu. Opatření celního orgánu, která předcházejí této žalobě jsou na místě zejména v případě, že hrozí nebezpečí z prodlení, tj. že zboží v době rozhodování soudem už nebude k dispozici.

¹³¹ § 13 odst. 1 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹³² § 13 odst. 2 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹³³ § 16 odst. 1-5 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

Zákonem je vymezeno i zboží vyrobené sice se souhlasem držitele práva duševního vlastnictví, ale bylo ho vyrobeno nad rámec ujednání, tzv. **nadlimitně vyrobené zboží**. Takové případy jsou řešeny, dle § 6 odst. 2 písm. a) zákon o působnosti celní správy, soukromoprávní cestou.

4.5.1. Nakládání se zadrženým zbožím

Naložit se zadrženým zbožím lze dvěma způsoby. První možností je ponechat ho u osoby, které bylo zadrženo. V tomto případě celní úřad vydá rozhodnutí z moci úřední, ve kterém této osobě uloží, že se zbožím nesmí nakládat ani ho zničit, ale je povinna ho držet nebo skladovat. V druhém případě celní úřad podezřelé zboží skladuje ve vlastních nebo v pronajatých prostorech celní správy. Náklady na skladování, držení i přepravu zboží hradí držitel rozhodnutí.¹³⁴ Celní úřad zašle nejpozději následující pracovní den, držiteli rozhodnutí pro vnitrostátní trh, oznámení o zadržení zboží.¹³⁵

4.5.2. Námitky proti zadržení zboží

Proti zadržení zboží podezřelého z porušení práv duševního vlastnictví se může osoba, které bylo zboží zadrženo, bránit podáním námítky. Námitku lze podat ve lhůtě 5 pracovních dnů, u zboží podléhajícímu rychlé zkáze 3 pracovní dny od oznámení, a to u celního úřadu, který podezřelé zboží zadržel. Promeškanou lhůtu nelze vrátit v předešlý stav. O námitce je rozhodnuto bez zbytečného odkladu rozhodnutím, proti kterému se nelze odvolat. Námitka nemá odkladný účinek.¹³⁶

4.5.3. Prověření zadrženého zboží a odběr vzorků

Držiteli rozhodnutí pro vnitrostátní trh a také osobě, která měla podezřelé zboží v držení, umožní celní úřad, pod dohledem, prověření zadrženého zboží. Ze zadrženého zboží může celní úřad odebírat vzorky, které je oprávněn, na základě žádosti, za účelem rozboru, poskytnout držiteli rozhodnutí pro vnitrostátní trh. Rozbor vzorků si na své náklady a svou odpovědnost provede držitel rozhodnutí. Po provedeném rozboru vzorků

¹³⁴ § 14 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹³⁵ § 15 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹³⁶ § 51 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

je držitel povolení povinen poskytnuté vzorky celnímu úřadu vrátit, nebo prokázat, že jejich zničení znemožňuje vrácení.¹³⁷

¹³⁷ § 17 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

5. Výsledky a diskuse

Celní úřady mají vůči orgánům, vykonávajícím dozor, dle zákona o ochraně spotřebitele, oznamovací povinnost v případě splnění podmínek pro vrácení zadrženého zboží. Dozorový orgán je oprávněn celnímu úřadu oznámit, že zadržené zboží může být důkazním prostředkem ve vedeném správním řízení.

Tato povinnost se mi jeví jako nelogická, odporující účelu a smyslu právní úpravy. V případě splnění podmínek pro vrácení zadrženého zboží má celní úřad vůči dozorovému orgánu oznamovací povinnost. Ten může ve lhůtě 10 dnů od oznámení celnímu úřadu sdělit, že zadržené zboží může být důkazním prostředkem u soudu. Domnívám se, že díky této další oznamovací povinnosti dochází k prodlužování opatření zajištění zboží, protože pokud držitel práva neprojeví zájem o využití postupu dle zákona o působnosti celních orgánů, je nepravděpodobné, že bude spolupracovat s dozorovým orgánem v řízení o ochraně spotřebitele.

V případě, že se nebude jednat o vrácení zboží, ale že zboží bude zničeno v rámci řízení o zjednodušeném postupu, nemají celní orgány žádnou oznamovací povinnost vůči dozorovému orgánu. V praxi může dojít k situaci, že dojde k naplnění znaků přestupku, dle zákona o ochraně spotřebitele, ale zadržené zboží je zničeno ve zjednodušeném řízení, tudíž nenásledují pro porušitele, krom propadnutí zboží, žádné sankce. Navrhovala bych však, ačkoli to zákon o působnosti celních orgánů, ve vztahu k zákonu o ochraně spotřebitele nestanovuje, aby byl přestupek dozorovým orgánům oznámen a ty by mohly postihnout porušitele práv duševního vlastnictví v trestněprávní rovině.

5.1. Zjednodušené řízení o zničení zboží

„Zboží podezřelé z porušení práva duševního vlastnictví může být zničeno pod dohledem celního úřadu, aniž je nutné rozhodnout, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví, pokud do 10 pracovních dnů nebo v případě zboží podléhajícího zkáze do 3 pracovních dnů ode dne oznámení zadržení zboží oznámí celnímu úřadu souhlas se zničením zboží

a) držitel rozhodnutí pro vnitrostátní trh, který současně písemně prohlásí, že podle jeho přesvědčení zadržené zboží porušuje jeho právo duševního vlastnictví, a uvede pro toto přesvědčení důvody, a

*b) osoba, které bylo toto zboží zadrženo.*¹³⁸

I bez souhlasu osoby, které bylo zboží podezřelé z porušení práva k duševnímu vlastnictví zadrženo, může být pod dohledem celního úřadu zničeno, v případě, že osoba, které bylo podezřelé zboží zadrženo, neoznámí ve stanovené lhůtě k možnosti zničení zboží, případně osoba není známa a nestane se známou a neoznámí současně své stanovisko k možnosti zničení zboží. Pokud držitel rozhodnutí pro vnitrostátní trh dá souhlas ke zničení zadržенého zboží, je udělený souhlas považován za návrh na zničení zboží ve zjednodušeném řízení. Udělený souhlas je neodvolatelný, nelze ho vzít zpět.¹³⁹ Náklady, které vznikly v souvislosti se zničením zboží, hradí držitel rozhodnutí pro vnitrostátní trh, náklady spojené se zadržením a skladováním předmětného zboží jsou připsány k úhradě osoby, u které bylo zboží zadrženo.

Zničení zboží předchází písemné schválení, na základě kterého je zboží vydáno ze skladu. Celní správa zajišťuje dopravu zboží ke zničení, včetně organizace jeho ekologické likvidace. Zboží určené ke zničení je přemístěno ze skladovacích prostor na místo likvidace za doprovodu celní správy. Zboží je zničeno pod dohledem tříčlenné komise¹⁴⁰ složené z příslušníků celní správy, o zničení je sepsán protokol. Pověřený zaměstnanec zadá do elektronické evidence COPIS protokol pro zničení zboží, na základě kterého jsou vypočteny náklady spojené s jeho skladováním a likvidací.¹⁴¹ Náhradu nákladů za zničení zboží vyčíslí celní úřad držiteli rozhodnutí pouze v případě, že náklady na zničení jsou vyšší, než 100 Kč.¹⁴²

5.2. Zboží z třetích zemí, zničení zboží v rámci standardního postupu

Tohoto stavu se využije v okamžiku splnění podmínek pro zničení zboží standardním postupem. V tomto případě se nečeká, až na okamžik nabytí právní moci rozhodnutí o zničení zboží v rámci standardního postupu, popřípadě faktického fyzického zničení

¹³⁸ § 18 odst. 1 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹³⁹ § 18 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹⁴⁰ § 19 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹⁴¹ § 36 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹⁴² § 23 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

zboží. Institut jistoty upravuje výhradně zboží pod celním dohledem. Dle článku 24 dojde k okamžitému propuštění zboží,

„Pokud bylo celním orgánům oznámeno zahájení řízení o tom, zda došlo k porušení (průmyslového) vzoru, patentu, užitého vzoru, topografie polovodičového výrobku nebo odrůdového práva, může deklarant nebo držitel zboží celní orgány požádat, aby zboží propustily nebo ukončily jeho zadržení před skončením tohoto řízení.“¹⁴³

Držitel podezřelého zboží nebo deklarant poskytne bankovní záruku na účet celního úřadu na dobu minimálně čtyřech let. Její výši stanoví celní úřad v takové výši, aby dostatečně ochránila držitele rozhodnutí. Novou jistotu je osoba povinna poskytnout 6 měsíců před uplynutím její doby.¹⁴⁴

5.3. Přestupky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví

Hlava I zákona o celní správě¹⁴⁵ pojednává o přestupcích fyzických osob, právnických osob a podnikajících fyzických osob v souvislosti s vymáháním práv k duševnímu vlastnictví.

5.3.1. Přestupky na úseku dozoru nad dodržováním povinností a zákazů v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví

„(1) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
a) v rozporu s § 5 odst. 1 nakládá se zbožím porušujícím právo duševního vlastnictví,
b) jako osoba, které bylo celním úřadem pozastaveno propuštění zboží nebo ponecháno zadržené zboží, které je podezřelé z porušení práva duševního vlastnictví, v rozporu s § 14 odst. 1 nebo § 22 odst. 3 nebo 4 s tímto zbožím nakládá,
c) jako osoba, která poskytla jistotu bankovní zárukou, neposkytne novou jistotu podle § 25.“¹⁴⁶

Fyzické osobě, která nakládala s podezřelým, zadrženým nebo pozastaveným zbožím, lze uložit za přestupek v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, pokutu do výše 1 000 000 Kč, podnikající fyzické nebo právnické osobě lze za porušení

¹⁴³ čl. 24 odst. 1, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32013R0608>

¹⁴⁴ § 25 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹⁴⁵ zákon č. 17/2012 Sb. o Celní správě České republiky, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-17>

¹⁴⁶ § 31 odst. 1 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

uvedených práv uložit pokutu do výše 10 000 000 Kč.¹⁴⁷ V případě, že osoba neposkytla bankovní záruku v podobě jistoty, za tento přestupek jí může být uložena pokuta ve výši neposkytnuté jistoty.¹⁴⁸

5.3.2. Přestupky na úseku opatření v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví v součinnosti s držitelem rozhodnutí pro vnitrostátní trh nebo s držitelem rozhodnutí

„(1) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se jako držitel rozhodnutí pro vnitrostátní trh dopustí přestupku tím, že

a) v rozporu s § 12 odst. 1 neoznámí určenému celnímu úřadu skutečnost, která může být důvodem zrušení rozhodnutí pro vnitrostátní trh, nebo změnu údajů uvedených v tomto rozhodnutí, nebo tuto skutečnost nebo změnu údajů neoznámí ve stanovené lhůtě nebo stanoveným způsobem,

b) použije informace poskytnuté celním úřadem v rozporu s § 12 odst. 3, nebo

c) v rozporu s § 17 odst. 3 nevrátí celnímu úřadu vzorky zboží nebo neprokáže celnímu úřadu jejich zničení nebo poškození.“¹⁴⁹

Za přestupek, kterého se držitel rozhodnutí dopustí tím, že ve stanovené lhůtě neoznámí určenému celnímu úřadu změny, které mohou mít vliv na změnu rozhodnutí, nebo být důvodem k jeho zrušení, celnímu úřadu nevrátí vzorky, případně použije poskytnuté informace celním úřadem, lze uložit pokutu do maximální výše 500 000 Kč.¹⁵⁰ V případě splnění podmínek pro propadnutí, nebo zabrání zboží, se nepřihlíží k tomu, že může nastat situace, kdy bude k povaze přestupku hodnota zboží v nápadném nepoměru.¹⁵¹

5.3.3. Přestupky na úseku bezúplatného převodu padělků

„(1) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že nakládá se zbožím v rozporu s podmínkami jeho bezúplatného převodu k humanitárním účelům.

¹⁴⁷ § 31 odst. 2 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹⁴⁸ § 31 odst. 4 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹⁴⁹ § 32 odst. 1 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹⁵⁰ § 32 odst. 2 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20] dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹⁵¹ § 34, § 35 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

- (2) Právnícká osoba se jako přejímající organizace dopustí přestupku tím, že*
- a) v rozporu s § 45 písm. a) nepřijme opatření k zabránění zneužití padělků a jejich opětovnému uvedení na trh,*
 - b) v rozporu s § 45 písm. b) nevyužívá padělky pouze ke stanoveným humanitárním účelům, nebo*
 - c) v rozporu s § 46 odst. 1 nezajistí úpravu padělků převedených k humanitárním účelům.¹⁵²*

Za nakládání se zbožím v rozporu s podmínkami pro bezúplatný převod k humanitárním účelům lze fyzické osobě uložit pokutu do 1 000 000 Kč, podnikajícím fyzickým nebo právníckým osobám lze uložit pokutu do maximální výše 500 000 Kč za nepřijetí opatření bránící zneužití padělků a jejich znovu uvedení na trh a za nevyužití padělků ke stanoveným humanitárním účelům ve výši 1 000 000 Kč nebo neupraví padělky převedené na humanitární účely.

5.4. Převod padělků na humanitární účely

Převod padělků na humanitární účely je jedním ze způsobů, jak účelné využít padělky. Podmínky takového převodu jsou stanoveny v zákoně o působnosti orgánů.¹⁵³ Padělky jsou poskytnuty organizacím, které zajišťují základní potřeby obyvatel, kteří byli postiženi mimořádnou událostí, nebo se ocitli v tíživé životní situaci,¹⁵⁴ a tudíž je opodstatněno bezplatné využití mimořádných materiálních zdrojů, s cílem zajistit pro postižené osoby, základní potřeby. Kdo má právo žádat o bezúplatný převod padělků?

„(1) Přejímající organizací může být

- a) organizační složka státu,*
- b) státní příspěvková organizace, pokud je zřízena za účelem poskytování sociálních služeb nebo působí v oblasti zdravotnictví nebo školství,*
- c) územní samosprávný celek,*
- d) právnícká osoba zřízená nebo založená územním samosprávným celkem, pokud*

¹⁵² § 33 zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹⁵³ vyhláška č. 358/2014 Sb., k provedení některých ustanovení zákona o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-358>

¹⁵⁴ § 43 zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

je zřízena nebo založena za účelem poskytování sociálních služeb nebo působí v oblasti zdravotnictví nebo školství, nebo

e) jiná právnická osoba, pokud

1. nebyla ustavena za účelem podnikání,

2. působí v oblasti poskytování sociálních služeb, zdravotnictví nebo školství,

3. vykonává činnost, při níž lze využít padělků k humanitárním účelům, nepřetržitě nejméně po dobu 2 let a

4. je bezdlužná¹⁵⁵

Za bezdlužnou je považována osoba, u které orgány Finanční správy ČR nebo orgány celní správy neevidují nedoplatky s výjimkou nedoplatku, u kterého je povoleno posečkání úhrady nebo je nastaven splátkový kalendář.¹⁵⁶

Padělek pro humanitární účely se na rubovou stranu neodstranitelnou barvou označí nápisem „humanita“. Padělků v rámci zjednodušeného řízení nelze převést na humanitární účely, neboť u takového zboží, je zákonem stanoveno, ho zničit.

5.4.1. Podání žádosti o bezúplatný převod padělků

Tato žádost o nemá předepsaný formulář, pro podání žádosti je povolena volná forma, a to pomocí poštovních služeb, osobně, nebo elektronicky (zaručeným elektronickým podpisem nebo datovou zprávou prostřednictvím datové schránky) u Celního úřadu pro Královéhradecký kraj, Referát 05 Ochrany duševního vlastnictví, Bohuslava Martinů 1672/8a, P.O.Box 88, 501 01 Hradec Králové, ID DS 64anzhu. Podaná žádost musí obsahovat všechny povinné náležitosti. Celní úřad pro Královéhradecký kraj rozhoduje v celostátní působnosti o vhodnosti poskytnutí zboží na humanitární účely.

Přejímající organizace musí přijmout taková opatření, aby byla vyloučena možnost k zneužití padělků a jejich opětovného uvedení na trh, zavázat se k využívat padělků pouze za účelem stanoveným humanitárním účelem, vést evidenci o manipulaci s padělků a uchovávat ji po dobu 10 let a na své náklady zajistit úpravu padělků, aby nenesly znaky padělků.¹⁵⁷

¹⁵⁵ § 44 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹⁵⁶ § 52 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹⁵⁷ § 45, § 46, § 47, zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

5.4.2. Podmínky pro bezúplatný převod padělků

Padělky nesmí být nebezpečné a zdravotně závadné¹⁵⁸. Padělky se převádějí dle pořadí, v jakém byly doručeny žádosti, ve výjimečných případech podle naléhavosti potřeb, popřípadě podle způsobu využití.¹⁵⁹ Zásadní podmínkou bezúplatného převodu k humanitárním účelům je písemný souhlas držitele rozhodnutí, kterým byla schválena žádost o přijetí opatření podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013, případně držitelem rozhodnutí pro vnitrostátní trh, kterým byla schválena žádost o přijetí opatření na vnitrostátním trhu podle zákona.¹⁶⁰

5.4.3. Řízení o bezúplatném převodu padělků

Celní úřad pro Královéhradecký kraj žádost zkontroluje a zaeviduje. V případě chyb je žadatel vyzván k doplnění či opravě podání. Pokud jsou k dispozici padělky vhodné pro žádané konkrétní humanitární účely, celní úřad informuje žadatele o jejich množství a upřesnění místo uskladnění. Žadatel pak zkonkretizuje svůj požadavek, o které z padělků má zájem. Celní úřad pak žadateli zašle návrh smlouvy o bezúplatném převodu padělků a ve 4 vyhotoveních k podpisu. Po uzavření smlouvy zašle žadateli celní úřad podrobné instrukce, jak má při odběru padělků ze skladů celní správy postupovat.¹⁶¹

6. Závěr

Závěrečným hodnocením poznatků z diplomové práce se nabízí několik doporučení ke změně zákona o působnosti celních orgánů.

Celní orgány v současnosti neplní pouze svoji tradiční funkci ochrany trhu spojenou s výběrem cla, byla jim svěřena celá řada kompetencí, mezi něž patří i prosazování práv duševního vlastnictví. Celní orgány v této oblasti dosahují výborných výsledků a jejich činnost je ze strany vlastníků práv duševního vlastnictví dlouhodobě pozitivně hodnocena. Úkolem celních orgánů je zjišťovat zboží podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví a toto zboží zadržet pro další řízení. Právní úprava v této oblasti prošla významnými změnami, když původně celní orgány zasahovaly pouze vůči zboží,

¹⁵⁸ § 43 odst. 4 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹⁵⁹ § 43 odst. 6 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹⁶⁰ § 43 odst. 5 zákon č.355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, [cit. 2019-11-20], dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

¹⁶¹ <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-dusevniho-vlastnictvi/Stranky/padelky-pro-humanitari-ucely.aspx>,

keré podléhalo celnímu dohledu, typicky tedy vůči zboží, které je předmětem dovozu a vývozu. Vstupem ČR do EU došlo, vzhledem jednotnému trhu EU, k významnému nárůstu objemu zboží, které nepodléhá celnímu dohledu, a přitom je podezřelé z porušování práv k duševnímu vlastnictví. Nastala tak situace, kdy existovalo významné množství lidí, kteří se v problematice orientovali, avšak vůči zboží nemohli zasáhnout jenom proto, že toto zboží nepodléhalo celnímu dohledu. Jako logické řešení se tedy jevilo přenést na celní orgány kompetenci zasáhnout rovněž vůči zboží, které celnímu dohledu nepodléhá. Realizace proběhla novelou zákona o ochraně spotřebitele a celní úřady se staly dozorovými orgány na vnitrostátním trhu, ovšem pouze vůči zboží podezřelému z porušování práv duševního vlastnictví. Celní orgány tak při podezření na porušování práv duševního vlastnictví mohly zasáhnout vůči zboží, bez ohledu na jeho celní status. Ten však určoval postup celních orgánů, který se v případě zboží pod celním dohledem významně lišil od postupu vůči zboží, které celnímu dohledu nepodléhá.

Aplikační praxe ukázala nevýhody této určité dvojkolejnosti a došlo ke shodě na další úpravě, tentokrát vydáním zákona o působnosti celní správy. Tím došlo, v co možná největší míře, ke sjednocení postupu celních úřadů. Celní úřady přestaly být dozorovým orgánem, podle zákona o ochraně spotřebitele, působnost dozorových orgánů, kterými jsou zejména Česká obchodní inspekce, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Státní ústav pro kontrolu léčiv nebo Státní veterinární správa, zůstala při prosazování práv duševního vlastnictví nezměněna. Nyní existují dva různé zákonné postupy vůči zboží porušujícím práva duševního vlastnictví, jehož podstatou je odlišný cíl. Zákon o ochraně spotřebitele chrání spotřebitele před zbožím porušujícím práva duševního vlastnictví, zákonem o působnosti celních orgánů jsou chráněny zájmy držitelů platného rozhodnutí o schválení žádosti o přijetí opatření.

Ve srovnání s dřívějším postupem, kdy bylo postupováno podle zákona o ochraně spotřebitele, neprobíhalo soudní řízení, rozhodoval správní úřad (dozorový orgán), kterým byl celní úřad. Disproporci vidím v tom, že o padělcích běžně rozhodují krajské soudy, podle zákona o ochraně spotřebitele rozhodovali úředníci, kteří zdaleka ne vždy měli právní vzdělání. Nový zákon o působnosti celních orgánů je rychlejší, má více alternativ způsobů ochrany. Za opatření je považováno zadržení zboží celním úřadem, po dobu řízení o něm. Domnívám se, že je i ve veřejném zájmu, aby bylo soukromé vlastnictví ochráněno, neboť to vede k pozitivní motivaci v inovacích,

zaměstnanosti apod. Nečinnost správních orgánů a nárůst množství padělků by mohlo mít negativní dopad na tržní ekonomiku státu, neboť by neochráněním práv duševního vlastnictví výrobci originálů přicházeli o zisky, krachovali by, nebo by prostě jen ztráceli motivaci k vývoji nových výrobků, čímž by v neposlední řadě, krom vyšší nezaměstnanosti, docházelo i k nižšímu výběru daní.

O osudu o zboží rozhoduje výhradně držitel rozhodnutí pro vnitrostátní trh, v průběhu řízení může držitel práva podat návrh na zničení zboží v rámci zjednodušeného řízení, nebo nechat rozhodnout soud, zda byla práva duševního vlastnictví porušena. V případě postupu zjednodušeného řízení končí zboží zničením pod celním dohledem a vynaložené náklady za uskladnění, převoz a ekologickou likvidaci, jsou vyměřeny držiteli práva duševního vlastnictví, aniž by byla porušiteli práva vyměřena sankce. V případě nevyužití postupu zjednodušeného řízení majitel práva duševního vlastnictví podává návrh k soudu o určení, zda bylo právo duševního vlastnictví porušeno. Zahájit řízení o přestupku lze pouze v případě, že bylo soudem pravomocně rozhodnuto o porušení práva duševního vlastnictví. V rámci správního řízení lze pak uložit pokutu porušiteli práva a zboží porušující práva duševního vlastnictví nechat propadnout, nebo zabrat. Propadlé, nebo zabrané zboží se zničí pod celním dohledem, nebo je lze na místo likvidace poskytnout na humanitární účely.

Za významný považuji návrh úpravy zákona o působnosti celních orgánů ohledně možnosti postihu osoby, která porušila práva duševního vlastnictví, i pokud bylo zboží zničeno v rámci zjednodušeného řízení. V současné době, v tomto případě, soudní řízení o určení neprobíhá, nelze tudíž vést správní řízení o přestupku, protože pokud neexistuje pravomocné rozhodnutí o určení, že zboží porušuje práva duševního vlastnictví, nelze s porušitelem práv zahájit řízení o přestupku. Porušiteli práv tak, krom zabránění zboží, žádná sankce, ani správní řízení nehrozí, neboť náklady na zničení zboží, porušující práva duševního vlastnictví, nese majitel práva duševního vlastnictví. Podle mého názoru chybí u zjednodušeného řízení, vedení sankčního řízení s osobou, u kterého bylo nalezeno zboží podezřelé z porušení práva duševního vlastnictví. V tomto kroku by byla nutná úprava zákona tak, aby krom krajského soudu, který má pravomoc rozhodnout, že zadržené zboží podezřelé z porušení práva duševního vlastnictví, práva duševního vlastnictví skutečně porušuje, měl oprávnění rozhodnout v případě zjednodušeného řízení i celní úřad. Vzhledem k tomu, že i v celní správě došlo k posunu a v dnešní době standardně rozhoduje

v příkazním řízení právní oddělení správního trestání, nikoli oddělení, které řízení o přestupku zahájilo, to považuji za reálně možné. Domnívám se, že používaný postup, odpovídající článku 46 dohody TRIPS, kterým je pouhé zničení zboží, bez uložení sankce, pro porušitele práv není dostatečně odrazující a výchovný, když se při stávajícím postupu stává, že zajištěné zboží je záhy nahrazeno novým, a protože porušitel práva duševního vlastnictví zůstává beztrestným, ve spisech celní správy se opakují stejná jména, spojená s totožnými přestupky, dochází k recidivě a díky této „mezeře“, se v některých případech může jevit tento postup, jako boj s větrnými mlýny. Navrhovala bych porušitele, u kterého bylo zboží nalezeno, potrestat stejně, jako v případě přestupku podle zákona o ochraně spotřebitele.

Nákladnost při vymáhání práv duševního vlastnictví na vnitřním trhu pro majitele práv, dle zákona o působnosti celních orgánů, ve srovnání s vymáháním práv podle zákona o ochraně spotřebitele, se mi jeví jako výhodnější, neboť dle dřívější právní úpravy měl majitel práva obstrukční povinnost složit vratnou jistotu na účelně vynaložené náklady v souvislosti s neoprávněností podnětu, což se mohlo jevit jako komplikace pro držitele práva, neboť mu tím byly drženy finanční prostředky, které mohly být využity pro jeho rozvoj a celní správě tím vznikala administrativní zátěž, jelikož tato jistota byla ve výsledku vrácena. Náklady na likvidaci zboží pak nešly za majitelem práva, který porušení nezpůsobil, jako to je v případě zkráceného řízení, ale náklady byly připsány porušiteli těchto práv, případně je hradil stát. Výhodu v nové právní úpravě vidím v tom ohledu, že v případě porušení práv duševního vlastnictví držitel práva podá žádost o opatření, zboží je zadrženo, tudíž porušitel práva nemůže se zbožím dále nakládat, je staženo z trhu a držitelé práva nevznikají škody z prodeje padělaného zboží, kterým držitel práva přichází nejen o příjem z prodeje padělaného zboží, ale i tím, že toto zboží má téměř vždy sníženou kvalitu, čímž jeho prodejem dochází i ke snížení kreditu obchodní značky. Dle zákona o ochraně spotřebitele, aby bylo zamezeno možnému nedovolenému nakládání se zbožím před vydáním meritorního rozhodnutí, bylo možné k soudu podat návrh na vydání předběžného opatření o nakládání s podezřelým zbožím, kterým lze dosáhnout obdobného efektu, jako při přijetí opatření celních orgánů. Podání návrhu na předběžné opatření je však spojeno s dalšími náklady, přijetí opatření celních orgánů je rychlejší. Zkrácené řízení, je oproti soudnímu řízení, využíváno držitelé práv

duševního vlastnictví v převážné většině případů, což potvrzuje mou teorii, že zkrácené řízení je pro držitele práv duševního vlastnictví výhodnější.

Další právní úpravu bych navrhla při nakládání se zbožím v rámci zjednodušeného řízení. Podezřelé zboží, které bylo zadrženo a bylo o něm rozhodnuto ve zjednodušeném řízení nezaručuje, že se jedná o padělek a vzhledem k tomu, že o něm neproběhlo soudní řízení o určení, nemůže být propadnuto. Dle zákona o působnosti celních orgánů může být na humanitární účely poskytnuto pouze zboží propadnuté, které je v majetku státu. Protože se zboží, o kterém bylo rozhodnuto ve zjednodušeném řízení, nestalo majetkem státu a litera zákona umožňuje toto zboží se souhlasem majitele práv pouze zničit, nelze ho poskytnout na humanitární účely. Je nutné brát na zřetel, že na rozdíl od propadnutí nebo zabránění zboží, zajištění zboží původního vlastníka zboží, vlastnického práva nezabavuje. Vzhledem k absenci rozhodnutí o tom, že podezřelé zboží něčí právo duševního vlastnictví skutečně porušuje, k dalšímu nakládání s takovým zbožím se nám může jen stěží vyjadřovat vlastník práva duševního vlastnictví, ale podle článku 46 TRIPS nelze ponechat sporné zboží jeho původnímu vlastníkov. Zajištěného zboží, které končí na ekologické likvidaci, je velké množství, proto bych na místo jeho likvidace navrhovala možnost, aby v případě souhlasu držitele práva, sporné zboží, pokud tomu nebrání jiná omezení, jako je například zdravotní závadnost, neodstranitelnost loga, ... poskytnout na humanitární účely. O zdravotní nezávadnosti zboží by měla rozhodnout akreditovaná laboratoř.

Zboží určené na humanitární pomoc je nejčastěji směřované do Domovů dětí a mládeže, Azylových domů, Ženských domovů a dalších potřebných institucí. Nejčastěji jsou na humanitu žádána trička, bundy, kalhoty, boty. Vzhledem k tomu, že toto zadržené zboží končí díky zjednodušenému řízení ve spalovnách na náklady „nevinného“ držitele práva, měla by být i možnost s tímto zbožím naložit efektivněji. O tom svědčí i skutečnost, že vzhledem k tomu, že celní správa nedisponuje téměř žádným propadnutým zbožím se znaky padělků, od roku 2018 nebyla celní správě doručena žádná žádost o převod padělků na humanitární účely. Naopak ČOI disponovala v roce 2020 s počtem 18 840 kusů padělaného zboží v řádech 2 milionů korun, kde propadlým zbožím byly převážně oděvy, na druhém místě obuv, na třetím elektronika a na čtvrtém místě kabelky. Předpokládá se, že většina padělků oblečení a bot bude během následujících měsíců na humanitární účely poskytnuta. Elektronika a kabelky se na humanitární účely neposkytují.

Ačkoli se obchodování s pirátským zbožím a s padělkami i přes neutuchající úsilí celní správy nedá zcela zabránit, padělání zboží se díky represivním nástrojům daří omezovat. Legislativa nedokáže postihnout všechny situace, které potencionálně mohou nastat, ale lze konstatovat, že postup pro přijímání opatření, vůči zboží porušujícímu práva duševního vlastnictví na vnitrostátním trhu, došlo k naplnění snahy o zjednodušení a zrychlení administrativní zátěže, protože bylo ustoupeno od procesu přijímání žádostí a jejich schvalování celními úřady.

Jako dnes už nenahraditelnou, shledávám ústřední databázi COPIS, která významně zlepšila spolupráci mezi orgány celní správy členských zemí a zefektivnila tak vymáhání práv duševního vlastnictví i na mezinárodní úrovni. Celní správa poskytuje vlastníkům práv duševního vlastnictví komplexní sadu nástrojů, které lze k prosazení práv využít, přičemž zahrnuty jsou jak prostředky veřejnoprávní, tak i soukromoprávní. Zasáhnout lze vůči zboží, které je v zásadě v jakémkoli celním režimu, případně lze využít i nástrojů trestního řízení. Opatření celních úřadů pak tvoří zcela výjimečnou možnost, jak rychle a efektivně zabránit obchodování s padělkami, a to dokonce už ve chvíli, kdy jsou do tuzemska teprve dováženy, případně jsou zde uskladněny. Zákon o působnosti celních orgánů totiž zakazuje jakékoli nakládání se zbožím porušujícím práva duševního vlastnictví, pokud k němu nedochází pro osobní spotřebu.

Cílem diplomové práce bylo podat přehled o systému právní ochrany duševního vlastnictví celní správou a charakteristiku nové a dřívější právní úpravy při vymáhání práv duševního vlastnictví. Aby bylo možno dojít k závěru, jako první dílčí cíl byl podán přehled zákonných opatření, která jsou při vymáhání práv duševního vlastnictví využívána. Druhý dílčí cíl byl splněn podáním komplexního přehledu o prolínání se právních předpisů vztahujících se k ochraně práv duševního vlastnictví jak na národní, tak okrajově na unijní úrovni. Poslední dílčí cíl byl splněn zhodnocením postupů využívaných v praxi, na které navázala možná doporučení.

7. Seznam použitých zdrojů

BOHÁČEK, Martin. Duševní vlastnictví a vymáhání práv k němu: jiné úhly pohledu. V Praze: Troas, 2011. ISBN 978-80-904595-4-0.

FRYŠTÁK, Marek, Jan PROVAZNÍK, Jolana SEDLÁČKOVÁ a Eva BRUCKNEROVÁ. Trestní právo procesní. Ostrava: Key Publishing, 2015. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-246-4.

HOFBAUER, Karel. Duševní vlastnictví: práva k nehmotným statkům - patenty, ochranné známky, autorské právo. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 1998. ISBN 80-7044-208-5.

JAKL, Ladislav. Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-00-7.

KOMÁREK, Jan. Ochrana před padělků a volný pohyb zboží – povinnosti celních orgánů. In. Soudní rozhledy č. 1/2007

SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích od středověku do dvacátého století. [Česko]: vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7.

SEIDL-HOHENVELDERN, Ignaz. Mezinárodní právo veřejné. 3. vyd. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-178-1.

ŠULC, Petr a Aleš BARTOŠ. Autorské právo: v otázkách a odpovědích. Praha: Pierot, 2012. ISBN 978-80-7353-223-9.

Zákonné předpisy:

Vyhláška č. 64/1975 Sb., Vyhláška ministra zahraničních věcí o Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, revidované v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934, v Lisabonu dne 31. října 1958 a ve Stockholmu dne 14. července 1967, dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1975-64>

Vyhláška č. 19/1985 Sb., Vyhláška ministra zahraničních věcí, kterou se mění a doplňuje vyhláška č. 133/1980 Sb., o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971, dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-19>

Sdělení č. 248/1996 Sb., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přístupu České republiky k Protokolu k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1996-248>

Vyhláška č. 77/1985 Sb., Vyhláška ministra zahraničních věcí, kterou se mění a doplňuje vyhláška č. 118/1979 Sb., o Niceské dohodě o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu známek ze dne 15. června 1957, revidované ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Ženevě dne 13. května 1977, dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-77>

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS) PŘÍLOHA 1C, Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO), (sdělení MZV č. 191/1995 Sb., dostupné [online] na <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/28785/30994/330147/priloha001.txt>

NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 3295/94 ze dne 22. prosince 1994, kterým se stanoví opatření s cílem zakázat propouštění padělků a nedovolených napodobenin do volného oběhu, režimu vývozu, zpětného vývozu nebo do některého režimu s podmíněným osvobozením od cla, dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=31994R3295>

NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo, dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32003R1383>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003, dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32013R0608>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/515 ze dne 19. března 2019 o vzájemném uznávání zboží uvedeného v souladu s právními předpisy na trh v jiném členském státě a o zrušení nařízení (ES) č. 764/2008 (Text s významem pro EHP.) dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32019R0515>

Ústava České republiky ze dne 16. prosince 1992 ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. A 98/2013 Sb., dostupné [online] na: <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121>

Zákon č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?CP=1999s191&DR=SB>
Zákon č. 206/2000 Sb., Zákon o ochraně biotechnologických vynálezů a o změně zákona č. 132/1989 Sb., o ochraně práv k novým odrůdám rostlin a plemenům zvířat, ve znění zákona č. 93/1996 Sb., dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-206>

Zákon č. 207/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ve znění zákona č. 277/2019 Sb., dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-207>

Zákon č. 286/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví), a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochranných známkách“), dostupné [online] na: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=2018s286>

Zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>

Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-441>

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, § 20f a následující a § 829 a následující zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-455>

Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech, dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-478>

Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-452>

Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů, dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-527>

Zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků, ve znění pozdějších předpisů, dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-529>

Zákon č. 634/1992 Sb., Zákon o ochraně spotřebitele, dostupné [online] na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-634>

Internetové zdroje

Celní správa ČR, dostupné [online]: <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-dusevnihovlastnictvi/Stranky/zakladni-informace.aspx>, ze dne 16.11.2020

informačním systému prosazování práv z duševního vlastnictví, dostupné [online]: <https://www.dusevni vlastnictvi.cz/index.php/cz/dusevni-vlastnictvi>

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, dostupné [online]: na: http://eagri.cz/public/web/file/112513/InformaceOP_012021.pdf

rozsudek ve věci Costa c/Enel ze dne 15.06.1964, ve věci C 6/64, Sb SD 1964, str. 1141

Ostatní zdroje

Informace získané na Základním profesním vzdělávání, ze dne 23.9.2019, školitel mjr. Mgr. Radka Kovářiková Koucká,

Konzultace s odbornými pracovníky GŘC, z oddělení správního trestání, celního řízení, dohledu nad subjekty, oddělení celního úřadu Duševního vlastnictví Hradec Králové

Přílohy

příloha č. 1.

Žádost o přijetí opatření na vnitrostátním trhu

příloha č. 2.

Žádost o změnu rozhodnutí na vnitrostátním trhu